هەرێمی کوردستان - عێراق
پەرلەمانی
کوردستان - عێراق

پرۆتۆکۆلەکان

58

سالّی/ 2010 – بەرگی پەنجاو هەشت

چاپی یەکەم/ ساڵی 2010

پێرست

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (8)ی خولی سێیەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2010/5/11 ل5

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (9)ی خولی سێیەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2010/5/12 ل 89

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (10)ی خولی سێیەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2010/5/17 ل 123

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (11) خولی سێیەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2010/5/18 ل 151

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (12) خولی سێیەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2010/5/19 ل 187

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (13) خولی سێیەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2010/5/24 ل 213

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (14) خولی سێیەمی هەڵبژاردن – شەممە 2010/5/29 ل 255

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (10) ی نائاسایی خولی سێیەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2010/6/8 ل 263

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (15) خولی سێیەمی هەڵبژاردن – یەك شەممە 2010/6/20 ل 323

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (16) خولی سێیەمی هەڵبژاردن – دووشەممە 2010/6/21 ل 407

9- خستنەڕوو و گفتوگۆ کردنی پرۆژە یاسای وەزارەتی دارایی و ئابووری لە هەرێمی کوردستان.
10- خستنەڕوو و گفتوگۆ کردنی پرۆژە یاسای وەزارەتی کشتوکاڵ و سەرچاوەکانی ئاو لە هەرێمی کوردستان.
11- خستنەڕوو و گفتوگۆ کردنی پرۆژە یاسای وەزارەتی بازرگانی و پیشەسازی لە هەرێمی کوردستان.
12- خستنەڕوو و گفتوگۆ کردنی پرۆژە یاسای هەموار کردنی یەکەمی یاسای یەکێتی ژووری بازرگانی پیشەسازی لە هەرێمی کوردستان ژمارە (14)ی ساڵی 1993.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

بەناوی خوای گەورەو میهرەبان.

بەناوی گەلی کوردستان، دانیشتنەکەمان دەکەینەوە، خولی سێیەمی هەڵبژاردن، ساڵی یەکەم، خولی گرێدانی دووەم، ژمارەی دانیشتن (15)، رۆژی دانیشتن 2010/6/20، بەرنامەی کار:

بەپێی حوکمەکانی بڕگەی (1)ی ماددەی (20) لە پەیڕەوی ناوخۆی ژمارە (1)ی هەموار کراوی ساڵی 1992ی پەرلەمانی کوردستان – عێراق، دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمان بڕیاریدا بەرنامەی کاری دانیشتنی ژمارە (15)ی ئاسایی خولی سێیەمی هەڵبژاردن لە کاتژمێر (11)ی پێش نیوەڕۆ، رۆژی یەك شەممە رێکەوتی 2010/6/20دا بەم شێوەیە بێت:

1- خوێندنەوەی یەکەمی پرۆژە یاسای دەستەی نەزاهەی گشتی لە هەرێمی کوردستان.
2- خوێندنەوەی یەکەمی پێشنیاری درێژە پێدان بە کارپێکردنی یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر ژمارە (3)ی ساڵی 2006 لە هەرێمی کوردستان.
3- خوێندنەوەی یەکەمی پێشنیاری یاسای کار پێکردن بە یاسای پاراستنی بەکاربەر ژمارە (1)ی ساڵی 2010 لە هەرێمی کوردستان.
4- رەوانە کردنی حیساباتی خیتامی حکومەتی هەرێمی کوردستان بۆ لیژنەی پسپۆڕ.
5- خستنەڕوو و گفتوگۆ کردنی پرۆە یاسای دەستەی پشکنین و کۆنترۆڵی جۆری لە هەرێمی کوردستان.
6- خستنەڕوو و گفتوگۆ کردنی پێشنیاری پرۆژە یاسای داواکاری گشتی لە هەرێمی کوردستان.
7- خستنەڕوو و گفتوگۆ کردنی پێشنیاری پرۆژە یاسای نەهێشتنی لەشفرۆشی لە هەرێمی کوردستان.
8- خستنەڕوو و گفتوگۆ کردنی پێشنیاری پرۆژە یاسای بەرەنگاربوونەوەی مادده هۆشبەرەکان لە هەرێمی کوردستان.
9- خستنەڕوو و گفتوگۆ کردنی پرۆژە یاسای وەزارەتی دارایی و ئابووری لە هەرێمی کوردستان.
10- خستنەڕوو و گفتوگۆ کردنی پرۆژە یاسای وەزارەتی کشتوکاڵ و سەرچاوەکانی ئاو لە هەرێمی کوردستان.

11- **خستنەڕوو و گفتوگۆ كردنی پرۆژە یاسای وەزارەتی بازرگانی و پیشەسازی لە هەرێمی كوردستان.**

12- **خستنەڕوو و گفتوگۆ كردنی پرۆژە یاسای هەموار كردنی یەكەمی یاسای یەكێتی ژووری بازرگانی پیشەسازی لە هەرێمی كوردستان ژمارە (14)ی ساڵی 1993.**

بەڕێزان، خاڵی هەشتەم لێرە هاتووە خستنەڕوو و گفتوگۆ كردنی پێشنیاری پرۆژە یاسای بەرەنگاربوونەوەی مادده هۆشبەرەكان، ئەم پرۆژەیە هی حكومەت بوو، خوێندنەوەی بۆ كرا سەحبیان كرد، بەلام پرۆژەی ئەندامانی پەرلەمان ئێستا هاتووە، بۆیە خوێندنەوەی بۆ دەكەین، بۆیە لێرە دەمانەوێت نەقلی بكەین بۆ لای ئەو پرۆژانەی كە خوێندنەوەی یەكەمیان بۆ دەكرێت، لێرە پێویستە بچێتە بڕگەی چوار، پێویستی بە دەنگدانی ئێوەی بەڕێز هەیە بۆ چاك كردنەوەی، كێ لەگەڵ ئەوەیە ئەو خاڵە خوێندنەوەی بۆ بكرێت و بچێتە بڕگەی چوار دەستی بەرز بكاتەوە؟ زۆر سوپاس، كێ لەگەڵدا نییە دەستی بەرز بكاتەوە؟ زۆر سوپاس، بەكۆی دەنگ پەسند كرا، چووە شوێنی خۆی، داوا لە لیژنەی یاسایی دەكەم كەرەم بكەن بۆ شوێنی خۆیان، لیژنەی یاسایی كەرەم بكەن بۆ خاڵی یەكەم/ خوێندنەوەی یەكەمی پرۆژە یاسای دەستەی نەزاهەی گشتی لە هەرێمی كوردستان.

بەڕێز شێروان ناصح حەیدەری:

بەناوی خوای گەورەو میهرەبان.

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان.

خاڵی یەكەم/ خوێندنەوەی یەكەمی پرۆژە یاسای دەستەی نەزاهەی گشتی لە هەرێمی كوردستان.

ئەم پرۆژەیە لە (25) مادده پێكهاتووە، شەش بەشیشە، لەگەڵ ئەسبابی موجیبە، بەشی یەكەم/ پەیوەندی هەیە بە پێناسەی یاساكە، بەشی دووەم/ هەڵبژاردنی سەرۆكی دەزگاو تەشكیلاتیەتی، بەشی سێیەم/ پەیوەندی هەیە بە كاروباری ئەم هەیئەتە، بەشی چوارەم/ پەیوەندی هەیە بەو بەندانەی كە قازانجی غەیرە مەشروعە، واتا بە لوغەتی قانون پێی دەڵێن (احكام الكسب الغير المشروع)، بەشی پێنجەم/ ئەحكامی عام و ئەحكامی خیتامییە، بۆیە داوا لە سەرۆكایەتی پەرلەمان دەكەین كە ئەم پرۆژەیە ئیحالەی لیژنەی پەیوەندیدار بكات، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان:

سوپاس، بەڕێزان ئێستا ئەم پرۆژەیە ئاراستەی لیژنەی یاسایی و لیژنەی دارایی و ئابووری و لیژنەی نەزاهە دەكەین، كە لیژنەی پەیوەندیدارە بەم كارەوەو هەروەها بۆ ئەندامانی پەرلەمان، ئاراستەی هەمووان دەكرێت، خاڵی دووەم تكایە.

بەڕێز شێروان ناصح حەیدەری:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

هەرێمی کوردستان - عێراق
پەرلەمانی
کوردستان - عێراق

پرۆتۆکۆلەکان

59

سالّی/ 2010 – بەرگی پەنجاو نۆ

چاپی یەکەم/ سالّی 2010

پێرست

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (17) خولی سێیەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2010/6/22 ل 5

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (18)ی خولی سێیەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2010/6/23 ل 96

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (19)ی خولی سێیەمی هەڵبژاردن – یەك شەممە 2010/6/27 ل 135

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (20) خولی سێیەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2010/6/28 ل 217

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (21) خولی سێیەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2010/6/29 ل 365

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (22) خولی سێیەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2010/6/30 ل 377

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (19)ی

یەك شەممە ڕێکەوتی 2010/6/27

کاتـژمێر (11)ی پـێش نیـوەڕۆی ڕۆژی یـەك شـەممە ڕێکـەوتی 2010/6/27 پەرلـەمانی کوردسـتان - عێراق بە سەرۆکایەتی بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کمال کـەرکووکی) سـەرۆکی پەرلـەمان و, بـە ئامـادەبوونی بەڕێز ارسلان بایز اسماعیل جێگری سەرۆك و, بـەڕێز فرسـت أحمـد عبـدالله سـکرتێری پەرلـەمان, دانیشـتنی ژمارە (19)ی خولی سێیەم, ساڵی (2010) ی خۆی بەست.

بەرنامەی کار:

بەپێی حوکمەکانی بڕگـە (1)ی مـاددە (20) لـە پێـڕۆی نـاوخۆی ژمـارە (1)ی هـەموارکراوی سـاڵی 1992ی پەرلەمانی کوردستان - عێراق, دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمان بڕیـاری درا دانیشـتنی ژمـارەی (19)ی خـولی سـێیەمی هەڵبـژاردن لـە کـات (11)ی پـێش نیـوەڕۆی ڕۆژی یـەك شـەممە ڕێکـەوتی 2010/6/27 دا بـەم شێوەیە بێت:

1- خوێندنەوەی یەکەمی پێشنیاری یاسای دەستەی باڵای کۆمسیۆنی هەڵبـژاردن لـە هـەرێمی کوردسـتان – عێراق.

2- خوێندنەوەی یەکەمی پرۆژە بڕیاری تایبەت بـە دانـانی جـەژنی ئێزدییـەکان لـە هـەرێمی کوردسـتان – عێراق.

3- خوێندنەوەی یەکەمی پرۆژەی یاسای هـەموار کردنـی دووەمـی یاسـای ئـەکادیمیای کـوردی لـە هـەرێمی کوردستان – عێراق.

4- خوێندنەوەی یەکەمی پێشنیاری یاسای لێبوردنی گشتی لە هەرێمی کوردستان – عێراق.

5- خوێندنەوەی یەکەمی پێشنیاری یاسای پرۆژە بچووکەکان لە هەرێمی کوردستان – عێراق.

6- خوێندنەوەی یەکەمی پێشنیاری یاسای کاری ڕێکخراوە ناحکومییەکان لە هەرێمی کوردستان – عێراق.

7- خوێندنەوەی یەکەمی پێشنیاری یاسای زانکۆ تایبەتیەکانی هەرێمی کوردستان – عێراق.

8- خستنەڕوو و گفتوگۆ کردنی پـرۆژە یاسـای وەزارەتـی بازرگـانی و پیشەسـازی لـە هـەرێمی کوردسـتان – عێراق.

9- خستنەڕوو و گفتوگۆ کردنی پێشنیاری یاسای درێـژەدان بـە کـار پێکردنـی یاسـای بـەرەنگار بوونـەوەی تیرۆر ژمارە (3)ی ساڵی 2006 لە هەرێمی کوردستان – عێراق.

10- خستنەڕوو و گفتوگۆ کردنی پێشنیاری یاسای کار پێکردن بـە یاسـای پاراسـتنی بەکاربـەر ژمـارە (1)ی ساڵی 2010 لە هەرێمی کوردستان – عێراق.

11- خستنەڕوو و گفتوگۆ کردنی پێشنیاری پرۆژە یاسای بەرەنگاربوونەوەی مادده هۆشبەرەکان.

12- خستنەڕوو و گفتوگۆ کردنی پێشنیاری یاسای خوێندنی کراوە لە هەرێمی کوردستان – عێراق.

13- خستنەڕوو و گفتوگۆ کردنی حیسابی خیتامی حکومەتی هەرێم بۆ ساڵی 2009.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

بەناوی خوای گەورەو میهرەبان.

بـەناوی گـەلی کوردسـتان، دانیشـتنەکەمان دەکەینـەوە، خـولی سـێیەمی هەڵبـژاردن سـاڵی یەکـەم، خـولی گرێدانی دووەم، ژمارەی دانیشتن (19)، رۆژی دانیشتن (2010/6/27)، بەرنامەی کار:

بەپێی حوکمەکانی بڕگە (1)ی مادده (20) لە پەیڕەوی ناوخۆی ژمارە (1)ی هەموارکراوی ساڵی 1992ی پەرلەمانی کوردستان - عێراق، دەستەی سەرۆکایەتی پەرلـەمان بڕیاریـدا بەرنامـەی کـاری دانیشـتنی ژمـارە (19)ی ئاسـایی خـولی سـێیەمی هەڵبـژاردن لـە کـات (11)ی پـێش نیـوەڕۆ ڕۆژی یـەك شـەممە رێکـەوتی (2010/6/27)دا بەو شێوەیە بێت:

1- خوێندنـەوەی یەکەمی پێشنیاری یاسای دەستەی باڵای کۆمسیۆنی هەڵبـژاردن لـە هـەرێمی کوردسـتان – عێراق.

2- خوێندنـەوەی یەکەمی پرۆژە بڕیاری تایبەت بـە دانـانی جـەژنی ئێزدییـەکان لـە هـەرێمی کوردسـتان – عێراق.

3- خوێندنەوەی یەکەمی پرۆژەی یاسای هـەموار کردنـی دووەمـی یاسـای ئـەکادیمیای کـوردی لـە هـەرێمی کوردستان – عێراق.

4- خوێندنەوەی یەکەمی پێشنیاری یاسای لێبوردنی گشتی لە هەرێمی کوردستان – عێراق.

5- خوێندنەوەی یەکەمی پێشنیاری یاسای پرۆژە بچووکەکان لە هەرێمی کوردستان – عێراق.

6- خوێندنەوەی یەکەمی پێشنیاری یاسای کاری رێکخراوە ناحکومییەکان لە هەرێمی کوردستان – عێراق.

7- خوێندنەوەی یەکەمی پێشنیاری یاسای زانکۆ تایبەتیەکانی هەرێمی کوردستان – عێراق.

8- خستنەڕوو و گفتوگۆ کردنی پـرۆژە یاسـای وەزارەتـی بازرگـانی و پیشەسـازی لـە هـەرێمی کوردسـتان – عێراق.

9- خستنەڕوو و گفتوگۆ کردنی پێشنیاری یاسای درێـژەدان بـە کـار پێکردنـی یاسـای بـەرەنگار بوونـەوەی تیرۆر ژمارە (3)ی ساڵی 2006 لە هەرێمی کوردستان – عێراق.

10- خستنەڕوو و گفتوگۆ کردنی پێشنیاری یاسای کار پێکردن بە یاسای پاراستنی بەکاربەر ژمارە (1)ی ساڵی 2010 لە هەرێمی کوردستان – عێراق.

11- خستنەڕوو و گفتوگۆ کردنی پێشنیاری پرۆژە یاسای بەرەنگاربوونەوەی مادده هۆشبەرەکان.

12- خستنەڕوو و گفتوگۆ کردنی پێشنیاری یاسای خوێندنی کراوە لە هەرێمی کوردستان – عێراق.

13- خستنەڕوو و گفتوگۆ کردنی حیسابی خیتامی حکومەتی هەرێم بۆ ساڵی 2009.

ئێستا داوا لە لیژنەی یاسایی دەکەین کەرەم بکەن بۆ شوێنی خۆیان فەرموون، کەرەم بکەن بۆ خاڵی یەك لە بەرنامەی کار، فەرموون.

بەڕێز عونی کمال بەزاز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بڕگەی یەکەم لە بەرنامەی کاری ئەمڕۆمان/ خوێندنەوەی یەکەمی پێشنیاری یاسای دەستەی باڵای کۆمسیۆنی هەڵبژاردن لە هەرێمی کوردستان – عێراق.

ئەم پرۆژەیە لەلایەن ژمارەی یاسایی ئەندامانی پەرلەمانەوە پێشکەش کراوە، کە ناویان لە خوارەوە هاتووە، ئێستا ناوەکان دەخوێنمەوە:

1-شێروان حەیدەری.

2- عەونی بەزاز.

3- گۆران ئازاد.

4- رۆژان دزەیی.

5- زکیە سید صالح.

6- عبدالسلام مصطفی صدیق.

7- عمر حمد امین خدر نورەدینی.

8- بکر کریم (ئاسۆ).

9- صباح بیت الله شکری.

10- عمر صدیق محمد هەورامی.

11- قادر حسن قادر.

12- محمد دلێر محمود.

13- شۆرش سید مجید.

ئەم پرۆژەیە لە (16) مادده پێکهاتووە، داوا لە سەرۆکایەتی پەرلەمان دەکەین رەوانەی لیژنە تایبەتمەندەکانی بکات، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

بـەڕێزان، ئـەم پـرۆژە یاسـایە ئاراسـتەی لیژنـەی نـاوخۆ و ئەنجومەنـە خۆجێیـەکان و لیژنـەی یاسـایی و ئەندامە بەڕێزەکانی پەرلەمانی کوردستان دەکەین، بۆ ئەوەی گفتوگۆ و ڕەئـی خۆیـان لەسـەر بـدەن، ئێسـتا بۆ برِگەی دوو لە بەرنامەی کار، کەرەم بکەن.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان، ئەندامە بەڕێزەکان.

برِگەی دووەم لە بەرنامەی کاری ئەمڕۆمان/ تایبەتە بە جەژنی ئێزیدییەکان، پرۆژەیـەك لـە سـەرۆکایەتی حکومـەتی هـەرێمی کوردسـتانەوە هـاتووە، تایبەتـە بـە جـەژنی ئێزیدییـەکان، بریتیـە لـە یـەك مـاددە بـە هەردوو زمانی عەرەبی و کوردی هاتووە، تکایە جەنابت ئاراستەی لیژنەکان بکرێت.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان، ئەم پرۆژە یاسایە ئاراستەی لیژنەی یاسایی و ئەندامە بەڕێزەکانی پەرلەمانی کوردستان دەکـەین، لەبەر ئەوەی براو خوشکە ئێزیدییەکان تایبەتیەکی خاصیان هەیە لە ئاینی ئێزیدی، بۆیە تەنها ئاراسـتەی لیژنەی یاسایی دەکەین، بۆ برِگەی سێ لە بەرنامەی کار، کەرەم بکەن.

بەڕێز کاردۆ محمد پیرداود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پـرۆژەی هـەموار کردنـی دووەمـی یاسـای ئـەکادیمی کـوردی لـە هـەرێمی کوردسـتان، لەلایـەن حکومەتـەوە پێشکەش کراوە، لە (15) ماددە پێکهاتووە، داواکارین لە بەڕێزتان ڕەوانەی لیژنەی تایبەت بکرێت.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان، ئەم پرۆژە یاسایە ئاراسـتەی لیژنـەی یاسـایی و لیژنـەی پەیوەندییـەکان و کاروبـاری ڕۆشـنبیری و ڕاگەیانـدن و شوێنەوارەکان و ئەنـدامانی بەڕێزیشی دەکەین، بۆ برِگەی چوار لە بەرنامەی کار، کەرەم بکەن.

بەڕێز عونی کمال بەزاز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

خاڵی چوارەم لەبەرنامەی کاری دانیشـتنی ئـەمڕۆمان/ خوێندنـەوەی یەکـەمی پێشـنیاری یاسـای لێبـوردنی گشتی لە هەرێمی کوردستان – عێراق.

ئەم پرۆژە یاسایە لەلایـەن ژمـارەی یاسـایی ئەنـدامانی پەرلەمانـەوە پێشکەش کـراوە، لـە (7) مـاددە پێـك هاتووە لەگەڵ هۆیەکانی دەرکردنی یاساکە، ئەو بەڕێزانـەی کە واژوویان لەسەر پێشنیارەکە کردووە:

1- حاکم رزگار محمد امین.

2- شێردڵ تحسین محمد.

3- احمد سلێمان عبدالله (بلال).

4- د.سەروەر عبدالرحمن.

5- د.صباح محمد نجیب.

6- پەیمان عزالدین عبدالرحمن.

7- ڤیان عبدالرحیم عبداللە.

8- سەرگوڵ رضا.

9- شیلان عبدالجبار.

10- فاضل محمد قادر (بەشارەتی).

11- ئارام شاهین داود.

12- جمال طاهر ابراهیم.

13- پەیمان عبدالکریم عبدالقادر.

14- سیوەیل عثمان احمد.

15- بەیان احمد.

داوا لە سەرۆکایەتی پەرلەمان دەکەین رەوانەی لیژنەی تایبەتمەندی بکات و لەگەڵ ئەندامانی پەرلەمان، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان، ئەم پرۆژە یاسایە ئاراستەی لیژنەی کاروباری یاسایی و لیژنەی ناوخۆو ئاسایش وئەنجومەنە خۆجێییەکان و ئەندامە بەڕێزەکانی پەرلەمانی کوردستان دەکەین، بۆ برگەی پێنج لە بەرنامەی کار، کەرەم بکەن.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بڕگەی پێنجەم لەبەرنامەی کاری پەرلەمان/ بریتییە لە خوێندنەوەی یەکەمی پێشنیاری یاسای پرۆژە بچکۆلەکان لە هەرێمی کوردستانی عێراق.

ئەم پرۆژەیە بۆ سەرۆکایەتی پەرلەمان هاتووە لە لایەن ژمارەی یاسایی ئەندامانی پەرلەمانی کوردستان، کە ئەمە ناوەکانیانە:

1- ثائر عبدالاحد.

2- کەیلی ئەکرم.

3- د.تارا عبدالرزاق.

4- سالار محمود.

5- گەشە دارا جلال.

6- عماد محمد حسین.

7- د.ڕێباز فتاح.

8- بەفرین حسین خەلیفە.

9- شێردڵ تحسین محمد.

10- عظیمة نجم الدین.

بە زمانی عەرەبی ئەم پرۆژەیە لە (31) مادده خۆی دەبینێتەوە، تکایە سەرۆکی پەرلەمان ئاراستەی لیژنە تایبەتمەندەکان بکرێت، بۆ لێکۆڵینەوە لەسەری، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان، ئەم پرۆژە یاسایە ئاراستەی لیژنەی کاروباری یاسایی و لیژنەی دارایی و ئابووری و لیژنەی پیشەسازی و وزەو سەرچاوە سروشتیەکان دەکەین، لەگەڵ ئەندامە بەڕێزەکانی پەرلەمانی کوردستان، کەرەم بکەن بۆ خاڵی شەش لە بەرنامەی کار، فەرموو.

بەڕێز کاردۆ محمد پیرداود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پرۆژە یاسای رێکخراوە ناحکومییەکان لە هەرێمی کوردستان، کە لە لایەن ژمارەی یاسایی ئەندامانی پەرلەمانی کوردستان پێشکەش کراوە، لە (27) مادده پێك دێت، لەگەڵ هۆکاری دەرچوونی، لەلایەن ئەم ئەندامە بەڕێزانەوە واژوو کراوە:

1- سەرگوڵ رضا.

2- احمد سلێمان.

3- د.صباح محمد نجیب.

4- سمیر سلیم.

5- حمه سعید حمه علی.

6- هاوڕاز شێخ احمد.

7- بەیان احمد.

8- ناسك تۆفیق.

9- ایوب نعمت قادر(ئارام).

10- پەیمان عبدالکریم.

داوا لە بەڕێزتان دەکەین رەوانەی لیژنەی تایبەتمەند بکرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان، ئێستاش ئەم پرۆژە یاسایە ئاراستەی لیژنەی کاروباری یاسایی و لیژنەی ناوخۆو ئاسایش و ئەنجومەنە خۆجێییەکان و لیژنەی کاروباری کۆمەڵگای مەدەنی و ئەندامە بەڕێزەکانی پەرلەمانی کوردستان دەکەین، بۆ خاڵی حەوت لە بەرنامەی کار، کەرەم بکە.

بەڕێز عونی کمال بەزاز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بڕگەی حەوتەم لە بەرنامەی کاری ئەمڕۆمان/ خوێندنەوەی یەکەمی پێشنیاری یاسای زانکۆ تایبەتیەکانی هەرێمی کوردستان – عێراق.

ئەم پرۆژەیە لەلایەن ژمارەی یاسایی ئەندامانی پەرلەمانەوە پێشکەش کراوە، لە (45) مادده پێکهاتووە، لەگەڵ هۆیەکانی دەرکردنی یاساکە، ئەو بەڕێزانەی کە واژوویان کردووە لەسەر پرۆژەکە:

1- سۆزان شهاب نوری.

2- تارا تحسین ئەسعەدی.

3- دانا سعید سۆفی.

4- ئەڤین عمر احمد.

5- دڵشاد شهاب حاجی.

6- بکر کریم محمد صالح(ئاسۆ).

7- عمر صدیق هەورامی.

8- د.بەشیر خلیل حەداد.

9- کەیلی ئەکرم مەنتك.

10- تارا عبدالرزاق محمد.

داوا لە سەرۆکایەتی پەرلەمان دەکەین، ئەو پرۆژەیەش رەوانەی لیژنەکانی تایبەتمەندو ئەندامانی پەرلەمان بکرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان، ئێستاش ئەم پرۆژە یاسایە ئاراستەی لیژنەی کاروباری یاسایی و لیژنەی پەروەردەو فێرکردنی باڵاو توێژینەوەی زانستی و ئەندامە بەڕێزەکانی پەرلەمانی کوردستان دەکەین، ئێستا بەنیسبەت خاڵی هەشتەم لەبەرنامەی کار، خستنەڕوو و گفتوگۆ کردنی پرۆژە یاسای وەزارەتی بازرگانی و پیشەسازی لە هەرێمی کوردستان – عێراق.

بەڕێز جەنابی وەزیر سبەی دەگاتەوە ئێرە، لەگەڵ ئەوە وەفدە دێت، بۆیە جارێکی تر دەیخەینە پێش ئێوەی بەڕێز، بۆ ئەوەی دوا بخرێت بۆ جەلسەی داهاتوو، کە جەنابی وەزیر خۆی حازر بێت لێرە باشە، چونکە خۆی زۆر ئیلحاحی کردو داوای کرد لە ئەسنای موناقەشە وجودی هەبێت، ئێمەش بە گرنگمان زانی، ئێستا بۆ ئێوەی بەڕێزە، ئایا دوای بخەین بۆ جەلسەی داهاتوو؟ کێ لەگەڵدایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدا نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، بەزۆرینەی دەنگ پەسند کرا، یەك کەس لەگەڵدا نییە دوابخرێت، پێشنیارێك هاتووە داوا دەکەن کە پرۆژەی بڕیار دانانی جەژنی ئێزیدییەکان حەوالەی لیژنەی ئەوقاف و کاروباری ئاینیش بکرێت، هەرچەند ئەمە دینێکی مەخصوصە، بە پێویستمان

زانی کە لیژنەی یاسایی بڕیاری لێ بدات، لەگەڵ ئەوەش ئاراستەی لیژنەی ئەوقاف و کاروباری ئاینیشی دەکەین، سوپاس، کەرەم بکەن بۆ خاڵی نۆ لە بەرنامەی کار، لیژنەی یاسایی فەرموون.

بەڕێز شێروان ناصح حەیدەری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێستا دەقی پرۆژەکەتان بۆ دەخوێنینەوە، سەبارەت بە قانونی بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر بە زمانی عەرەبی.

مشروع قانون تمديد العمل بقانون مكافحة الارهاب رقم (3)
لسنة 2006 في اقليم كوردستان – ا لعراق

المادة الاولى:

يمدد العمل باحكام قانون مكافحة الارهاب رقم (3) لسنة 2006 لغاية 2013/7/16.

المادة الثانية:

على مجلس الوزراء والجهات ذات العلاقة تنفيذ احكام هذا القانون.

المادة الثالثة:

ينفذ هذا القانون اعتباراً من تاريخ 2010/7/17 وينشر في الجريدة الرسمية (وقائع كوردستان).

الاسباب الموجبة

لبقاء الاسباب التي تجعل من استمرار تطبيق احكام قانون مكافحة الارهاب موجباً وحماية لحياة المواطنين وممتلكاتهم وامنهم واستقرارهم فقد شرع هذا القانون.

ئێستا دەقی پرۆژەکە بە زمانی کوردی دەخوێنینەوە:

پرۆژە یاسای درێژەدان بەکارپێکردنی یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر ژمارە (3)ی ساڵی 2006 لە هەرێمی کوردستان – عێراق

ماددەی یەکەم:

کارکردن بە حوکمەکانی یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر ژمارە (3)ی ساڵی 2006 تا 2013/7/16 درێژ دەکرێتەوە.

ماددەی دووەم:

پێویستە لەسەر ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندیدارەکان، حوکمەکانی ئەم یاسایە جێ بەجێ بکەن.

ماددەی سێیەم:

ئەم یاسایە لە رۆژی (2010/7/17)وە کاری پێدەکرێت و لە رۆژنامەی فەرمی (وەقایعی کوردستان)دا بڵاو دەکرێتەوە.

هۆیەکانی دانانی ئەم یاسایە

لەبەر چەند هۆکارێك کە بەردەوامبوون و سەپاندنی حوکمەکانی یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر بە پێویست را دەگیرێت، هەروەهاش بۆ پاراستنی سەرو ماڵ و موڵکی هاووڵاتیانی هەرێم و ئاسوودەیی و سەقامگیرییان، ئەم یاسایە دانرا.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی رەئیتان.

بەڕێز شێروان ناصح حەیدەری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێستا دەقی رەئی لیژنەی یاسای بە زمانی عەرەبی بۆتان دەخوێنمەوە:

الى/ رئاسة برلمان كوردستان - العراق

م/ تقرير حول مشروع قانون تمديد العمل بقانون مكافحة الارهاب

اجتمعت لجنة الشؤون القانونية يوم الاحد30/جۆزەردان/2710كوردي المصادف ليوم 2010/6/20 الميلادية لدراسة مشروع قانون تمديد العمل بقانون مكافحة الارهاب في اقليم كوردستان - العراق المرقم (3) لسنة 2006 المقدم من قبل العدد القانوني لاعضاء البرلمان والمحال الى لجنتنا بعد القراءة الأولى له في البرلمان بجلسته الاعتيادية المرقمة (15) فى 2010/6/20. وبعد المناقشة والمداولة تؤيد اللجنة جميع مواد وبنود المشروع المقدم.

راجين التفضل بالأطلاع وعرض أصل المشروع ورأي اللجنة القانونية بشأنه على البرلمان للمناقشة وأبداء الرأى المناسب والتصويت.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

تکایە بە کوردیش بخوێنەوە.

بەڕێز عونی کمال بەزاز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بۆ/سەرۆکایەتی پەرلەمانی کوردستان - عێراق

بابەت/ راپۆرتی لێژنەی یاسایی سەبارەت بە پرۆژە یاسای درێژەدان بە کارپێکردنی یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر

لیژنەی کاروباری یاسایی کۆبۆوە لە رۆژی30/جۆزەردان/2710ی کوردی بەرامبەر بە 2010/6/20ی زاینی بۆ تاوتوێ کردنی پرۆژە یاسای درێژەدان بە کارپێکردنی یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر ژمارە (3)ی ساڵی 2006 لە هەرێمی کوردستان، کە لەلایەن ژمارەی یاسایی ئەندامانی پەرلەمانەوە پێشکەش کراوە، دوای خوێندنەوەی یەکەمی پرۆژەکە لە دانیشتنی ئاسایی پەرلەمان ژمارە (15) لە رۆژی 2010/6/20

ڕەوانـەی لیژنەکـەمان کـراوە، دوای گفتوگۆکردن و تـاووتوێ کردنـی پـرۆژەکە، لیژنـە پشـتگیری لـە هـەموو ماددەو بڕگەکانی پرۆژەکە دەکات وەکو ئەوەی کە هاتووە.

تکایە ئاگاداریی بفەرموون و ئەسڵی پرۆژەکە وڕای لیژنەی کاروباری یاسایی لـەم بارەیـەوە بخرێتـە بـەردەم پەرلەمان، بۆ تاووتوێ کردن و دەربڕینی ڕای گونجاو لە بارەیەوەو، دەنگدان لەسەری. لەگەڵ ڕێزماندا.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

کاك شێروان کەرەم بکە.

بەڕێز شێروان ناصح حەیدەری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هـەر بـۆ ئاگـاداری بـەڕێزان ئەنـدامانی پەرلـەمان یاسـای بەرەنگاربوونـەوەی تـیرۆر لـە سـاڵی 2006 لـەم پەرلەمانە پەسند کراو ماوەکەی دوو ساڵ بوو، پاشان جارێك تەمدید کراوە، تەمدیدی دووەم بـۆ دوو سـاڵی تـر بـوو، ئـەویش 2010/7/16 تـەواو دەبێـت، لەبـەر ئـەوەی پەرلـەمان لـەو ماوەیـە لـە پشـوو دایـە، ئـەم پرۆژەیە تەقدیم کرا، بۆ ئەوەی دووبارە ئیعادەی نەزەر بکرێتەوە لە تەمدیدی ئەم یاسایە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی ناوخۆ ڕاپۆرتان نییە لەسەری، لیژنەی ناوخۆ کەرەم بکە.

بەڕێز قادر حسن قادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان.

ئەمە دەقی ڕاپۆرتی دانیشتنەکەی لیژنەی ناوخۆیە.

بۆ/سەرۆکایەتی پەرلەمانی کوردستان - عێراق

بابەت/ ڕاپۆرتی لیژنەی ناوخۆ سەبارەت بە پرۆژە یاسای درێژەدان بە کارپێکردنی یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر ژمارە (3)ی ساڵی 2006

پاش ئاراستە کردنی دەقی پرۆژە یاسـای درێـژەدان بـەکارپێکردنی یاسـای بەرەنگاربوونـەوەی تـیرۆر ژمـارە (3)ی ساڵی 2006 لە هەرێمی کوردسـتان لەلایـەن سـەرۆکایەتی پەرلـەمانی بـەڕێزەوە بەنووسـراوی ژمـارە (ك362) لە 2010/6/21 لیژنەکەمان لە کۆبوونەوەی ڕۆژ چوار شەممە ڕێکەوتی 2010/6/23ی زاینی کۆبوونـەوەی دووەم لـە ڕۆژی یـەك شـەممە ڕێکـەوتی 2010/6/27 گفتوگـۆو ڕاگۆڕینـەوە کـە لـەنێوان ئەندامانی لیژنە سەبارەت بە پرۆژە یاسای درێژەدان بە کارپێکردنی یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر ژمارە (3)ی ساڵی 2006 لـە هـەرێمی کوردسـتان، بۆیـە لیژنـە بـەم شـێوەیە ڕای خـۆی دەردەبڕێـت سـەبارەت بـە پرۆژە یاساکە:

بە مەبەستی تاوتوێ کردنی پرۆژە یاسای درێژەدان بە کارپێکردنی یاسـای بەرەنگاربوونـەوەی تـیرۆر ژمـارە (3)ی سـاڵی 2006 لـە هـەرێمی کوردسـتان، لـە ئـەنجامی گفتوگـۆو ڕاگۆڕینـەوە، لیژنەکـەمان پشـتگیری لـە

درێژکردنەوەی پرۆژە یاسایەکە دەکات تا کۆتایی ساڵی 2011 و دوا بڕیاریش هی بەڕێزتان و پەرلەمانی کوردستانە و، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

ئێستا ماددەی یەکەم.

بەڕێز شێروان ناصح حەیدەری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة الاولى:

یمدد العمل باحکام قانون مکافحة الارهاب رقم (3) لسنة 2006 لغایة 2013/7/16.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

بەکوردیش کەرەم بکەن.

بەڕێز عونی کمال بەزاز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی یەکەم:

کارکردن بە حوکمەکانی یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر ژمارە (3)ی ساڵی 2006 تا 2013/7/16 درێژ دەکرێتەوە.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی رەئیتان.

بەڕێز شێروان ناصح حەیدەری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە وەکو لیژنەی یاسایی پشتگیری ماددەکە دەکەین، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان، ئەندامانی پەرلەمان، ئەو بەڕێزانەی دەیانەوێت قسەی لەسەر بکەن، دەستیان بەرز بکەنەوە، بۆ ئەوەی ناویان تۆمار بکەین، بەڕێزان، ئەم بەڕێزانە ناویان تۆمار کراوە (رێزدار د.احمد ابراهیم، رێزدار ایوب نعمت، رێزدار د.زانا، رێزدار دانا سعید، رێزدار احمد سلێمان، رێزدار شڤان احمد، رێزدار شوان کریم، رێزدار عدنان عثمان، رێزدار عظیمة نجم الدین، رێزدار سیوەیل عثمان، رێزدار نەریمان عبداللە، رێزدار د.رەفیق صابر، رێزدار سمیر سلیم، رێزدار عمر نورەدینی، رێزدار گۆران ئازاد، رێزدار ئاشتی عزیز، رێزدار عبدالرحمن حسین، رێزدار بێریڤان اسماعیل)، کەسی تر هەیە؟ نییە، رێزدار د. احمد کەرەم بکە.

بەڕێز د.احمد ابراهیم علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئـەو ياسـايە بەڕاسـتى هەنـدێك تێبينـيم لەسـەر هەيـە، هەنـدێك لـە ئەحكامـەكان دەتـوانين بڵـێين قاسـين، هەندێك ئەحكامى تێدايە زۆر توندە، بەڕاستى لە جێ بـەجێ كردنيشـدا ڕەنگـە ئـەو جيهەتانـەى، يـان ئـەو لايەنانەى كە ئەو ياسايە جێ بەجێ دەكەن، بەپێى ئەوەى هەندێك لەو ماددانەى كە لـە ياسـاكەدا هـاتوون، پێموايە لە چەند ساڵى رابردوودا مامەڵە بەو شـێوەيە لەگـەڵ ئـەو كەسـانە نـەكراوە، كـە بـەناوى تـيرۆرەوە گيراون، يـاخود زينـدانى كـراون، ئێمـە بەڵگـەمان لەدەسـتەوەيەو داوەمانەتـە سـەرۆكايەتى پەرلـەمان، چـەند كەسێك گيراون لەهەرێمى كوردستان لەلايەن ئاسايش و دەزگاى دژە تيرۆرەوە، بەڵام هەندێكيان تـاكو ئێسـتا دادگايى نەكراون، هەندێكيان تاكو ئێستا بێ سەرو شوێنن و شوێنەواريان ديار نييە، لەبەر ئەوە من لەگـەڵ ئەوە نيم بەو صيغەيەى ئێستا كـە لـە ياساكە هەيـە، بەڕاسـتى درێـژ بكرێتـەوە، ئـەو ياسـايە پێويسـتى بـە هەموار كردن هەيە، بۆ ئەوەى زەمانەتى زياتر هەبێت بۆ ئەو كەسانەى كە بە تۆمەتى ئيرهـاب و تـيرۆرەوە دەستگير دەكرێن، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، نوقتەى نيزامى كەرەم بكە.

بەڕێز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەڕێز سەرۆكى پەرلەمان.

ڕەوايە ئەگەر ئينسان، مرۆڤ وەكو ئەندام پەرلەمان تێبينى لەسەر هەر ياسايەك هەبێت، ڕێگاى خۆى هەيـە ئێمە دەتوانين پرۆژەى هەموار كردنى ياسا بكەين، ئەمڕۆ ئێمە دانەنيشتووينە موناقەشەى ياساكە بكـەين، ئەمڕۆ ئێمە پرۆژەيەكمان لەبەردەستە، بۆ درێژ كردنەوەى، ئەگەر تێبينيمان هەبێت دژى درێژ كردنـەوەى بە ئەساس، يان پێشنيارێكمان هەبێت دەتوانين موناقەشەى بكەين، بۆيە من دەبينم گفتوگـۆ كـردن لەسـەر خودى ياساكە لە دەرەوەى ئەم ئەركەيە، كە ئێستا پێمانە، بۆيە بە نوقتەى نيزامى دەزانم، سوپاس.

بەڕێز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێزان، پێشنيار، پرۆژەيەك لەلايەن ژمارەى ياسايى ئەندامانى پەرلەمان بۆ تەمديـد كردنـى كراوە، سێ ماددەيە، هەندێك بەڕێز نايانەوێت تەمديد بكرێت، با ڕەئى خۆيان بدەن، زۆر وازيحـە، زۆر زۆر تەبيعيە، ڕێزدار ئارام فەرموو.

بەڕێز ايوب نعمت قادر(ئارام):

بەڕێز سەرۆكى پەرلەمان.

من لەگەڵ بوونى ئەوەم كە ياسايەكى تايبەت و جێگير هـەبێت سـەبارەت بـە تـيرۆر، چونكە بەڕاسـتى ئـەم دياردەيە تـەنها پەيوەست نييـە بـە كوردسـتانەوە، بـەڵكو دياردەيـەكى جيهانييـە، بـەڵام كۆمـەڵێك تێبـينى، يـاخود كۆمـەڵێك كـەموكورتى لـە خـودى ياسـاكە هەيـە، كـەوا دەكـات دەنـگ نـەدەين بـەوەى كـە تەمديـد بكرێتەوە، بەڵكو هەوڵ بدرێت بـۆ ئـەوەى ياسـايەكى هـەمواركراو پێشـكەش بـە پەرلـەمان بكرێـت، يـەكێك لەوانە ئەم ياسايە كاتى بۆ دانراوە، هەر دوو ساڵ جارێك دەبێـت تەمديـد بكرێتـەوە، كـە ئـەوەش وا پێشـان

دەدات کە ئەمە یاسای حاڵەتی کتوپڕییە، حاڵەتی تەواری، کە لە زۆر وڵاتەکاندا هەیە، کە هەمیشە وا پیشان دەدەین بۆ دەرەوەی کوردستان، کە کوردستان لە حاڵەتێکی نائاساییدا دەژی، کە ئەمەش زیانێکی زۆر بە هەرێمی کوردستان دەگەیەنێت لە رووی ئابووری و سیاسییەوە، کە پێچەوانەی ئەو واقیعەی کوردستانیشە، کە ئێمە هەموو جار ئەوە دەسەلمێنین کە کوردستان لە حاڵەتێکی ئاسایش و ئاشتیدا دەژی، ئەوە خاڵی یەکەم.

خاڵی دووەم/ سەبارەت بە دەقی یاساکە، ئەگەر بێتو سەرنج بدەین لە هەموو برگەو ماددەکانی، تەنها موعالەجەی ئەمنی تیرۆری کردووە، کە لەڕاستیدا ئەگەر بێتو سەیری زۆرێك لەو وڵاتانە بکەین، کە راستەخۆ گیرۆدە بوون بە دەست تیرۆرەوە، موعالەجەی تیرۆریان بە کۆمەڵێك بواری تریش کردووە، تەنها بە موعالەجەی ئەمنی چارەسەری تیرۆر ناکرێت، لەڕووی ئابوورییەوە، لەڕووی کۆمەلآیەتییەوە، لەڕووی رۆشنبیری و ئاینیشەوە.

خاڵی سێیەم/ واباشتر بوو کە بەڕێز وەزیری ناوخۆ بێتە پەرلەمان، لەلایەن پەرلەمانەوە میوانداری بکرایە، بۆ ئەوەی راپۆرتێك پێشکەش بە پەرلەمان بکات، رادەی جێ بەجێ کردنی ئەم یاسایە لە ماوەی ئەم چوار ساڵە، چونکە بێ گومان کاتێك یاسایەك جێ بەجێ دەکرێت، ئەو کاتە کەموکورتیەکانی دەردەکەوێت، هەروەها ئیجابیات و سلبیاتیشی دەردەکەوێت، بۆ ئەوەی ئەندام پەرلەمانەکان بەرچاویان رۆشن بێت، ئەو کاتە دەنگ دەدەن لەسەری، یان نا، هەروەها لەڕووی یاساییشەوە، بەڕاستی کۆمەڵێك برگەو ماددە هەیە، کە کەموکورتی تیایە، وازیح نییە، کەوا دەکات کە ئەو جیهەتانەی جێ بەجێی دەکەن پێشێلکاری لە مافی مرۆڤدا بکەن، وەکو برگەی دوو/ ماددەی چوار، برگەی پێنج/ ماددەی سێ، زۆرێك لە برگەو ماددەکانی تریش و، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رێزدار زانا رەئوف فەرموو.

بەڕێز د.زانا رؤوف حمەکریم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەرەتا دەبێت من ئەوە بڵێم کە من لەگەڵ تەمدید کردنی ئەم پرۆژە یاسایە نیم، لەبەر چەند هۆکارێك:

یەك/ لەبەر ئەوەی لەگەڵ جێ بەجێ کردنی ئەم یاسایە، دەبێت ئەوە بزانین تەبیعەتی قانونەکە لە رۆژی دەرچوونیەوە سەبغەیەکی موەقەتی هەبووە، یاسا لە رووی زەمەنیەوە، یاسایەکت هەیە بۆ زروفێکی کاتی دادەنرێت، یاسایەکی موەقەتی بۆ دادەنێن، کاتێك کە باس لە تەمدید کردنی ئەو قانونە دەکەین، دەبێت تەبریرێکی ئەوەندە بەقوەتت هەبێت لە رۆژی دەرچوونی یاساکەوە هەمان پاساوی تر هەبێت، بەلآم ئێمە لە ئەرزی واقیعدا هەمان تەبریرمان نییە، ئێمە لەگەڵ جێ بەجێ کردنی یاساکەدانین، بەلآم چەند هۆکارێك هەیە، دەبێت لەبەرچاو بگیرێت، موشکیلەی ئیرهاب کە لە هەرێمی کوردستاندا هەبووە، بەپلەی یەکەم موشکیلەی یاسا نەبووە، لەبەر ئەوە ئێستاش ئەگەر ئەو یاسایەش جێ بەجێ نەکرێت، ئێمە

دەتوانین بەو یاسا پەیڕەو کراوانەی کە لە هەرێمی کوردستاندا هەیە ناویشی یاسای سزادانی عێراقیە، دەتوانین بەو یاسایە، ئەو سەرچاوانەی کە پەیوەندی هەیە بە چارەسەر کردنی کێشەو تیرۆرەوە لە هەرێمی کوردستان ئێمە بتوانین چارەسەری بکەین، ئەمە یەکەم.

دووەم/ جێی خۆیەتی بەڕاستی بپرسین لەناو ئەم یاسایە نووسراوە پێویستە لەسەر ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندیدارەکان جێبەجێ بکات، بەڵام کە دوایی دێتە سەر واقیعی فیعلی، جاری وا هەیە ڕەنگە دەزگایەك جێبەجێی بکات، کە بەشێك نیە لە ئەنجومەنی وەزیران، ئەوەش دیسانەوە پێویستە هەڵوێستەی لەسەر بکرێت، دەکرا ئەگەر ئێمە ناچاریش بووین، بەش بە حاڵی خۆم، لەگەڵ ئەو پاساوەشدا نیم کە بۆ ئەو پێشنیازە هاتووە، لەبەر ئەوەی کە بە هەمان ئەسباب، ئێستا تیرۆر لە هەرێمی کوردستاندا هەیە، بەڵام لە هەمان کاتدا ئەو شتەی کە باس دەکرێت، ئەو دەستگایە، مەفرووز بوو بە بڕگەیەك ئەوەی بۆ ئیزافە بکردایە، چونکە تەنها وەزارەتی ناوخۆ سەرپشکە لە جێبەجێ کردنی ئەو یاسایە، ئیزافەتەن بۆ ئەوە، دەبێ قەناعەتی تەواویشمان هەبێ، ئەو یاسایە مادام صەبغەی موەقەتی هەیە، کەواتە حدودێك دانێتەوە بۆ حوریەتی هاوڵاتیان، تۆ بەرامبەر جێبەجێ کردنی یاسای ئیرهابدا، تەبیعەتی موەقەتت پێداوە، بە دوو ساڵ جارێك تەمدید دەکرێ، بە داخەوە ئەوەیان بۆ سێ ساڵیش تەمدید کراوە، ڕەنگە پەیوەندی هەبێ بەوەی کە مادام لەگەڵ ئەو خولەی پەرلەمانیشدا هەبێت، چونکە ئەوانەی پێشوو بۆ دوو ساڵ تەمدید دەکرێت، ئەو جارە بۆ سێ ساڵ تەمدید دەکرێت، یەعنی لە هەمان کاتدا دەبێت ئەوە بزانین، خۆزگە بوایە ئێمە لە جیاتی ئەوەی موناقەشەی پرۆژەیەکمان بکردایە بۆ فراوان کردنی حوریەتەکان، نەك بۆ تەقیید، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، ڕێزدار دانا سعید، کەرەمکە.

بەڕێز دانا سعید صوفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پێموایە درێژکردنی ئەو یاسایە بۆ سێ ساڵ زۆرە، لەبەر ئەوەی لە چوار ساڵی ڕابردوودا، دوو ساڵ، دوو ساڵ درێژ کراوەتەوە یاسایەکە، پێموانیە ئێستاش وەزعی کوردستان خراپتر بێ لەو چوار ساڵەی ڕابردوودا، ئەگەر موقارەنەی بکەین هیچ شتێکی لەو بابەتانە زۆر بەرچاو و کاری تیرۆرستی یەکجار ئاوا ڕووی نەداوە، پێمان وابێ کە دەبێ کاتێکی زیاترمان هەبێ، هەروەها لە زۆر ئەو وڵاتانەی کە لە دوای (11) سەپتەمبەرەوە، کار بە یاسای دژە تیرۆر دەکەن، ساڵ بە ساڵ تازەی دەکەنەوە، واتا زیاتر نا لە ساڵێك، لە یەك ساڵ زیاتر، لەبەر ئەوەی ئەوانیش حیسابی، بابڵێین وەزعی ئەمنی و ئاسایشی خۆیان دەکەن، هەروەها بیر لەوەش دەکەنەوە کە ئەو یاسایە نەبێتە ڕێگایەك لەبەردەم هەندێ ئازادی، یاخود بە شێوەیەکی خراپ بەکار نەیێت، جا بۆیە من پێشنیار دەکەم ئەو یاسایە یەك ساڵ درێژ بکرێتەوە، هەروەها بە ڕەچاوکردنی ئەوەی کە زۆر لە ئەندامانی پەرلەمان ئاماژەیان بەوە دا کە یاساکە کەم و کوڕی تێدایە، پێویستی بە

هەمواركردن هەيە، من پێموايە لە خيلالی ئەو ساڵەدا دەكرێ پرۆژەی هەمواركردنی ياساكەش تەقديم بكرێت، ئەو كات ياسايەكی باشتری پێشكەش بكرێ، بۆيە من پێشنيار دەكەم يەك ساڵ درێژ بكرێتەوە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان:

سوپاس، ڕێزدار بيلال، كەرەمكە.

بەڕێز أحمد سليمان عبدالله (بلال):

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

من دەستخۆشی لەو بەڕێزانە دەكەم كە ياساكەيان ڕەت كردەوە، منيش بەڕاستی ئەو ياسايە ڕەت دەكەمەوە، پێموايە پێويستی بە تەمديد كردنەوە نيە، لەبەر ئەو خاڵانە:

1-ئەگەر ئەو ياسايە پێويست بوايە، دەبوايە حكومەت خۆی داوای تەمديدی بكردايە، چونكە لە خولی پێشتر بۆ تەمديد كردنەوە دوو ساڵ حكومەت خۆی داوای كرد و پەرلەمان موصادەقەی لەسەر كرد، بەڵام من ئەو جارە دەبينم ئەندامانی پەرلەمان موصادەقەيان لەسەر ئەوە كردووە، پێش حكومەت كە تەنفيزی ئەو ياسايە دەكات.

2-دەبوايە دوای ئەوەی لە ساڵی 2006 وە ئەو ياسايە هەيە، بۆ دوو ساڵ دانراوە، كە ياسايەكی موەقەتە، دواتر بۆ دوو ساڵی تر تەمديد كراوەتەوە، ئێمە وەكو ئەندامانی پەرلەمان هيچ ئامارێكمان لەبەر دەستدا نيە، كە بزانين ئايا چەند كەس بەو ياسايە حوكم دراون و سزا دراون، ئايا بوونی ئەو ياسايە بۆ ئێمەی خەڵكی كوردستان زەرووره يان نا؟ گرنگی ئەو ياسايە چيە؟ من نازانم جيهەتی تەنفيز لەو ياسايە كێيە؟ ئەگەر چی نووسراوە ئەنجومەنی وەزيران، بەڵام من پێموانيە ئەنجومەنی وەزيران تەنفيزی ئەو ياسايەی كردبێت، چونكە بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەنی وەزيران لە خولی پێشوو باسی ئەوەی كرد كە ئەوان تەنفيزی ئەو ياسايە ناكەن، جيهەتی تر هەيە كە سەر بە حكومەت نيە، تەنفيزی ئەو ياسايە دەكات، ئەوەش بۆخۆی جێی پرسيارە، وەكو كاك د.زاناش باسی كرد بەڕاستی، دەليليشمان بۆ ئەوە زۆرە، نامەوێ بچمە وردەكارييەكان، قازانجەكانی ئێمە نازانين بەڕاستی بۆ ئەو ياسايە چين؟ ئايا هيچ قازانجێكمان لێ كردووە؟ يان ئامارەكان چۆنن؟ چەند كەسی پێ سزا دراوە؟

3-سزاكانی كە لە ياسای دژە تيرۆر دانراوە، زۆر قورس و سەنگينن، هيچ ڕەحمێكی تێدا نيە، وەك لە ماددەی چوار و خاڵی دووەمدا هاتووە، چەند ماددەی تريش كە جێی ماددەكان لاستيكين، دەتوانرێ بە جۆرەها شێوە بەكاربهێنرێت، وای لێبكرێت چۆنت بوێ، وا بكاری بێنی بۆ خۆت، زياتر لە مەصڵەحەتی تەنها دەسەڵاتە، خەڵكی سڤيل (civil)، يەعنی خەڵكی مەدەنی كەمترين دەسەڵاتی تێدا هەيە، كە ئەگەر ئەو ياسايە پێ سزا دەدرێ، وا دەرنەچوو، جوابەكەی چی دەبێ؟ يان با بڵێين دەتوانێ چی بكات؟ چونكە دەليليشمان بۆ ئەوە هەيە، چەندين كەس سزا دراون، دواتر لەسەريان نەسەپێندراوە ئەو دەستگير كردنە، يان بڵێين ئەو سزايەی كە لەسەريان نەسەپێنراوە، دەركەوتووە كەوا نيە، بەڵام هەرواش ڕۆيشتووە و تا

ئێستا بە مەزلوومی خۆیان دەناڵێنن، من بۆیە داوا دەکەم لە بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمانی بەڕێز، کە ئەو یاسایە ڕەت بکەنەوە، چونکە بەڕاستی هەم پێشێلکردنی مافی مرۆڤی تێدایە، هەم ئەگەر من خۆشم دەنگ بەو یاسایە نادەم، لەبەرچی؟ لەبەر ئەوەی من پێموایە هەر کەسێك بەو یاسایە سزا بدرێ، من خۆم پێموایە لای خوای گەورە گوناحبار دەبم، بۆیە داوا دەکەم لە هەموو بەڕێزانیش کە دەنگ بەو یاسایە نەدەن و ئەو یاسایە ڕەت بکەنەوە، زۆر سوپاستان دەکەم.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس بۆ جەنابت، ڕێزدار شوان أحمد، کەرەمکە

بەڕێز شڤان أحمد عبدالکریم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من ئەو یاسایە بە یاسایەکی زۆر پێویست دەزانم بۆ هەرێمی کوردستان، وەختی خۆشی دانرا، لەسەر ئەو ئەساسە پێویستە دانرا، چونکە لە کەس شاراوە نیە کە هەڕەشەی تیرۆر لە چ ئاستێکدایە؟ کە لە عیراق مەسەلەیەکی وازحە کە بە نموونەی یەکەم لە پاش ئەفغانستان دێت، بۆیە ئەو یاسایە، یاسایەکی زۆر زۆر پێویستە بۆ هەرێمی کوردستان، درێژکردنەوە و تەمدید کردنەوەکەی زۆر بە پێویست دەزانم، بەڵام تەنیا بۆ دوو ساڵ، وەکو ئەوەی دەورەی پێشتر، نەك لەبەر ئەوە، پاش دوو ساڵی تر نازانین چ دەبێت؟ بەس ئەو تەریقەی کە دانرا من دەبینم ئیحتیماله لەو ئەسنایە، لە ئەسنای ئینتیخابات، فریای درێژکردنەوە، یان ئیلغاکردنەوە نەکەوین، بۆیە من پێشنیار دەکەم ئیتیفاق بۆ دوو ساڵ بکرێت، بۆ ئەوەی بە ئیسراحەت لە دوو ساڵەکەدا چارەسەری ئەو یاسایە باشتر بەدەرکەوێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس بۆ جەنابت، ڕێزدار شوان کەریم، کەرەمکە.

بەڕێز شوان عبدالکریم جلال:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پشتگیری پێشنیاری هەر دوو لێژنەی بەڕێز دەکەم بۆ درێژ کردنەوەی کارکردن بەو یاسایە، چونکە بەڕاستی هەموومان دەزانین موسەبیباتی دەرکردنی ئەو یاسایە، چ لە ئاستی کوردستانەوە بێت، لە عیراقیشەوە، هەروەها لە هەموو جیهاندا وەکو خۆی ماوە، تیرۆر بەڕاستی دیاردەیەك نیە لەو سەردەمەی کە ئەو یاسایە دەرچووبێت، لەو فەترەیە هەبووبێت، دوایی نەمابێت و ڕەوی بێتەوە، بەداخەوە تا ئێستا تیرۆر لەسەر ئاستی جیهانەوە، بە تایبەتی لەسەر ئاستی عیراقیش بووە؟ بە دووریشی نازانین لە کوردستانیشدا جارێکی تر سەر هەڵداتەوە، یان هەوڵی ئەوە بدەن کە کاری تیرۆرستی، یان گرووپە تیرۆرستەکان کاری تیرۆرستی ئەنجام بدەن، بە تایبەتی کە ئێمە لە کوردستاندا هەموومان فەخر بەوە

دەكەین، خەڵكیش و حكومەتیش، كە ئاشتی و ئارامی بەرقەرارە، ئەوە بەڕاستی بۆتە دیاردەیەك كە زۆر ناحەز دەیەوێت ئەو وەزعە تێك بدات، من پێموایە ئەوانەی كە لە پێش هەموویانەوە گرووپە تیرۆرستییەكانن كە دەیانەوێ ئەو وەزعەی كوردستان تێك بدەن، لەبەر ئەوە من پێموایە ئەو یاسایە بە حوكمی ئەوەی ماددەكانی، كە ماددەكانی عقوباتی تێدایە، زۆر ڕادیعە، زۆر توندە، ڕێگری دەكات لە ڕوودانی كاری تیرۆرستی، هەمووشمان دەزانین لە كوردستاندا قوربانی دەستی تیرۆر كەم نیە، من بۆخۆم پشتگیری لە درێژكردنەوەی یاساكە دەكەم، وەكو هاوكاریشم كاك شڤان گوتی، من لەگەڵ ئەوەدام كە دوو ساڵ، چونكە لە ئەساسیشدا یاساكە خۆی بۆ دوو ساڵ دەركراوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان:

سوپاس، ڕێزدار عدنان عوسمان، كەرەمكە.

بەڕێز عدنان عثمان محمد:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

دیارە وەكو پرینسیپ هەر هەمووومان لەگەڵ ئەوەین كە یاسایەك هەبێ بۆ دژایەتی تیرۆر، بە هەموومانەوە بوەستین دژ بە تیرۆر، بەڵام كە قسە لەسەر ئەو یاسایە دەكرێ، لە ڕاستیدا من بە سێ هۆكار، بۆ ئەوەی بە كورتی قسە بكەم، سێ هۆكار بە پێویستی دەزانم ئەو یاسایە چیتر كاری پێ نەكرێ لە كوردستاندا، ئەو موسەبیباتانەی كە تەبعەن هۆیەكانی دانانی ئەو یاسایە كە لەو یاسایەدا، لەو پرۆژەیەدا باس دەكرێت، لە ڕاستیدا دوورو نزیك پەیوەندی بە بڕگەی یەكەمەوە نیە، بە ماددەی یەكەمەوە نیە، بۆ درێژ كردنەكە، ئەگەر ئەوانە بكەین بە هۆكارێك بۆ دانانی نەك بۆ ساڵی 2013، دەبێ هەر بۆ هەتا هەتایە یاسایەكی بەردەوام بێ، نەك یاسایەكی كاتی، هۆكاری یەكەم بەڕای من بۆ ئەوەی ئەو یاسایە چیتر كاری پێ نەكرێ، ئەو یاسایە لە كاتێكدا دانراوە كە دیارە كاری تیرۆرستی لە كوردستان و لە عیراقدا زۆر لە برەودا بووە، وەزعی عیراق لە شێوەیەكی زۆردا بووە، سنوورەكانی كوردستان هێمن نەبووە، كێشە و مەترسییەكی زۆر هەبووە، بۆیەش پێموایە هەر لەو كاتیشدا جۆرێك لە ڕەقی، قەسوەتێكی زۆر لە بڕگەكانی یاساكەدا هەیە، كە ئەگەر ئێستا جارێكی تر پێیدا بچینەوە، یان كە ئێستا دەیخوێنینەوە، یان ئەو موشەریعانەی كە دایان ناوە هەست بكەن كە جۆرێك لە ڕەقیەكی زۆر لە بڕگەكانەوە هەیە، تەشەدودێكی زۆر لە بڕگەكانەوە هەیە، من پێموایە ئەو حاڵەتەی كە لەو كاتەدا بوو، تەبریری ئەو وەزعە دەكات، ئێستا لە كوردستاندا خۆشبەختانە، دیارە دەبێ دەستخۆشیش لەو كەس و لەو دەزگایانە بكەین كە بوونەتە هۆكارێك بۆ ئەوەی ئەو نەوعە ئاسایشە بۆ خەڵكی كوردستان بەرقەرار بكرێت، شەونخوونیان كردووە بۆ ئەوەی ئەمن و ئاسایش لە كوردستاندا بەرقەرار بێ، كاری تیرۆرستی لە كوردستاندا تا ئاستێكی زۆر كەم ببێتەوە، لە كوردستاندا ئێستا ئەو حاڵەتە نیە، پێموایە هەڵوەشاندنەوەی، یان كار نەكردن بەو یاسایە بۆ خۆی خاڵێكی گەشە بۆهەرێمی كوردستان، نیشاندەرێكی ئەوەیە كە وەزعی ئەمنی لە كوردستاندا چۆتە ئاستێكی وا كە چیتر پێویستمان بە یاسایەك بۆ حاڵەتی (طواريء) نەبێت، ئەو یاسایانەی كە لە كوردستاندا هەیە و ئیشی

پێ دەکرێت، پێشتریش ئیشی پێ کراوە، هۆکارێك بوونە بۆ ئەوەی کە، ئەو دەزگایانەی کە هەرچەندە ڕەخنەشمان لەسەریان هەیە، من دواتر قسەیان لەسەر دەکەم، هۆکارێ بوونە بۆ ئەوەی کاری تیرۆرستی لە کوردستاندا تا ئاستێك کەم بێ، لە بیرمان نەچێ کە پێش 2006، پێش ئەوەی ئەو یاسایەش دەربکرێت، لە کوردستاندا کاری تیرۆرستی هەبووە، بەهەمان شێوەش کاری رادیعانەش هەبووە بۆ وەستاندنی کاری تیرۆرستی لە کوردستاندا، لە (92) بەدواوە هێزە ئەمنییەکان، هەرچەند سەر بە حیزبیش بوون، موئەسەساتێکی دەوڵەتی تەمام عیار نەبوونە، بەڵام لە ڕاستیدا زۆر بە باشی بەرامبەر بە کاری تیرۆرستی وەستاونەتەوە، پێویستیان بە یاسایەکی وا نەبووە، بۆ ئەوەی مامەڵە لەگەڵ تیرۆرستان و گروپە تیرۆرستەکان بکەن، خاڵێکی تر، لە کوردستاندا با بە واقیعی قسە بکەین، ئەوەیە کە هێشتا موئەسەساتی حیزبی لەگەڵ موئەسەساتی دەوڵەتیدا جیا نەکراوەتەوە، بەو شێوەیەی کە پێویستە، موئەسەساتی دەوڵەتی تەواومان نیە ئێمە، بۆیە جێبەجێ کردنی ئەو بڕیارە، ئەو یاسایە لە ڕاستیدا، کار پێکردن بەو یاسایە جۆرێك لە ئیجتیهاد دەدات، کە تا ئاستێکی زۆر لەوانەیە ئازادییە سیاسیەکان بەردەست بکاتەوە، لەوانەیە لەو چەند مانگەی ڕابردوودا نموونەمان لەبەرچاو بێت، کە من نامەوێ قسەی لەسەر بکەم، بەڵام وا بکات کە لایەنی سیاسی باڵا دەست جۆرێك لە ئیجتیهادی هەبێ بۆ کار و بۆ ئیش و کاری هەندێك لە هەڵوێستی لایەنی سیاسی تر کە پێیموایە ئەوە وا دەکات کە ئاسانتر بێ تەخویل کردن و خستنە خانەی تیرۆر و ئەوانە بۆ لایەنی سیاسی تر، خاڵێکی تر کە ئەوە لە هەمووی بە گرنگتر دەزانم، بۆیە بەداخەوە ئێمە لە کوردستاندا تا ئێستا ئەو موئەسەسە ئەمنیانەی کە ڕاستەوخۆ پەیوەستن بە جێبەجێ کردنی ئەو یاسایە، یەکگرتوو نین، هێزی ئاسایشی یەکگرتوومان نیە لە کوردستان..........

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

کاکە تۆ وەرە سەر ماددەکە، چاوەکەم چ عیلاقەت بە ئەمن و ئاسایشەوە هەیە، ماددەکە دەیەوێت تەمدید بکرێت، لەگەڵێت یان لەگەڵی نیت؟ ئەو مەوزووعەی باست کرد لە وەختی تر دەتوانی، ئێستا وەرەوە سەر ماددەکە.

بەڕێز عدنان عثمان محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من لەسەرەتا وتم سێ هۆکار هەیە بۆ ئەوەی ئەو یاسایە ڕابگیرێت، دوو هۆکارم باس کرد، هۆکاری سێیەم ئەوەیە کە ئێمە ئەجهیزە ئەمنیەکانمان یەکگرتوو نین، کە ناتوانن بە شێوەیەکی ڕێك و پێك ئەو ئەجهیزەیە بکەن، لایەنی تریشمان هەیە، مەسەلەن ئەجهیزە موخابەراتیەکان لە کوردستاندا هێشتا ئەجهیزەی حیزبین، ئەجهیزەی حکومی نین، بۆیە کاتێ جێبەجێ کردنی ئەو یاسایە دەخرێتە ئەستۆی ئەو ئەجهیزانە، کە هێشتا لە ژێر مەرجەعیەتی حیزبیدان، بۆیە ئیشکالیەتی گەورەمان بۆ دروست دەبێ لە جێبەجێ کردنی ئەو یاسایە، بۆیە من بەو سێ هۆکارە، ڕەئیم وایە کە ئێمە ئیش لەسەر ئەو یاسایە نەکەین، دەکرێت لە ماوەی شەش مانگی داهاتوودا، لە ماوەی داهاتوودا، ئێمە گفتوگۆیەك بکەین، یان

دانیشتنێکی تایبەت لە پەرلەماندا بکەین، بۆ هۆکارەکانی ئەوەی کە ئایا یاسایەکمان هەبێ بۆ دژایەتی تیرۆر؟ جارێکی تر، پرۆژەیەکی تر بخرێتە بەردەم پەرلەمان، بۆ ئەوەی جیاواز بێ لەگەڵ پرۆژەکەی ڕابردوودا، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس بۆ جەنابت، ڕێزدار عەزیمە خان، کەرەمکە.

بەڕێز عظيمة نجم الدين حسن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیارە بۆ خۆی پرۆژە یاسای درێژەدان بە کارپێکردنی یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر، ئەو یاسایە من پێم باشە بمێنێ، بەڵام بەو شێوەی ئێستا نا، ئەو یاسایە درێژ کردنەوە نەبوایە، ئەوە هەموارکردن بوایە، لەبەر ئەوەی ئێمە هیچ ئامارێك، یان هیچ بە دواداچوونێکمان نیە لەسەر ئەوەی کە تا چەند تیرۆر لە کوردستاندا، لە ماوەی ئەو دوو ساڵەی کە درێژ کرابۆتەوە، تا چەند کاری تیرۆرستی هەیە، ئێمە بە پێی ئەو بەدواداچوونە بمانتوانیبایە، هەڵسەنگاندنێك بکەین، ئەو درێژکردنەوەیە ساڵەکەی بۆ دیاری بکرێ، دیارە ئێمە لە خۆمانەوە چەند ساڵێك زیاد دەکەین، بە بێ ئەوەی کە لەگەڵ وەزارەتی ناوخۆ، یان دەزگای دژە تیرۆر و ئەوانەی کە کاری تیرۆرستیان بەدەست گەیشتووە، یان بەدواداچوونیان بۆ کردووە، ئامارێك لەبەردەستبوایە، ئینجا ئەوە بکرایە، من پێموایە ئەوە هەموار بکرابایە باشتر بوو، لە چەند ماددەیەکدا، هۆکارەکانی درێژبوونەوەی ئەو یاسایەش لە ماددەکاندا دیاری بکرابایە، دوای ئەوە لە خاڵێکی تردا، لەو یاسایە باس لە پاراستنی سەر و ماڵ و مولکی هاووڵاتیانی هەرێمی کوردستان دەکات، دیارە ئەو دەزگایە بۆ پاراستنی ئەمن و ئاسایشی گشتی هەرێمی کوردستانە، نەك تەنها بۆ پاراستنی سەر و ماڵ، ئێمە لە کوردستاندا دەزگای ئاسایش و پۆلیسمان هەیە، دەزگای ئەمنیمان هەیە کە سەر و سامانی هاووڵاتیان بپارێزێ، بۆیە ئەوە دەزگایەکە پەیوەندی بە ئەمن و ئاسایشی نیشتمانییەوە هەیە، من پێموایە ئەو یاسایە هەموار بکرێتەوە، بۆ ماوەی یەك ساڵ درێژەی پێ بدرێتەوە، لەوە زیاتر نەبێت، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس بۆ جەنابت، ڕێزدار سیوەیل عوسمان، کەرەمکە.

بەڕێز سیوەیل عثمان أحمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

زۆر سوپاس، قسەکانی من کرا.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس بۆ جەنابت، ڕێزدار نەریمان عبداللە، کەرەمکە.

بەڕێز نەریمان عبدالله قادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیاره هەر یاسایەك كە لە قۆناغێكدا دادەندرێ، ئەسباب و موجیباتی خۆی هەیە، پێداریستیەكانی لەلایەن نوێنەرانی گەلەوە، لە پەرلەمانەوە دیراسە دەكرێت، هەوڵی چارەسەركردنی بۆ دەدرێ، ئەو یاسایە لە بارودۆخ و قۆناغێكدا دانراوە كە ئەو یاسایە تیرۆر لە ئاستی عیراق و جیهان و كوردستانیش لە ئاستێكی بەرزدا بوو، مەترسیدارێكی زۆر گەورە بوو، ئەو یاسایە ئێستا لە هەرێمی كوردستاندا پێموایە، زەروورەتێكی زۆری نەماوە، كە ئێمە ئەگەر وەكو هەندێك بۆچوونیش هەبێ زەرووراتی ماوە، دەبوایە ئێمە پێش موددەیەكی موناقەشە كردنەكە بەڕاستی بخرایەتە بەرنامەی كارەوە، بۆ ئەوەی لێژنە تایبەتمەندەكان لەگەڵ حكومەتدا دیراسەیەكی ورد و باش، تەقیمێك بكرابایە بۆ ماوەی ئەو چوار ساڵەی كە ئەو یاسایەی كە كاری پێكراوە، تا چەند ئێمە ئیستیفادەمان لێ كردووە، سوودمان لێ بینیوە، لە چارەسەر كردنی مەبەستەكانی، یان چەندێك سلبیاتی هەبووە بۆ ئەوەی دیراسەی لێ بكەین، لە بەرچاوی بەرێزان ئەندامانی پەرلەمان ڕوون بێ، بۆ ئەوەی پێویست دەكات تەمدیدی بكەین، یان تەعدیلی بكەین، یان هەڵیوەشێنینەوە، بەڕاستی ئەوانە هەموویان نەكراوە، بۆیە من بە باشی دەزانم ئەو یاسایە ئەگەر هەندێك موجیباتیشی مابێ، لە عیراقدا تیرۆر لە ئاستێكە كاریگەری و مەترسی زۆری هەیە، لە كوردستاندا ئەو كاریگەریانەی نەماوە، بەڵام بەو پێیەی كە ئێمە بەشێكین لە عیراق، بە پێویستیشمان زانی بەڕاستی ئەو موددەیە بۆ سێ ساڵ و لەگەڵ لێژنەی یاسایی نیم، لەبەر ئەوەی خۆی یاساكە كە دانراوە لەو بارودۆخەی باسم كرد، بۆ دوو ساڵە، لە كاتێكدا تەمدید كردن بۆ سێ ساڵە، ئەوە بەڕاستی مەنتیقێكی یاسایی و پێموایە تەتبیقی تێدا نیە، هەروەها ئەگەر بێت و بچمە ناو وردەكاری ماددەكانەوە كە ئێستا جێگەی موناقەشە نیە لەسەری، زۆر نوقصانی تیدا هەیە، هەر تەنها لە ناوەڕۆك و عینوانی یاساكە، من یەك قسە دەكەم كە قانون (مكافحة الإرهاب)، بە كوردییەكەی نەهێشتنی تۆقاندن و بە تیرۆر ناوی بردووە، ئاخر تۆقاندن هەر تیرۆر نیە ئەصلەن، زۆر جیاوازییەكی زۆری هەیە، نەهێشتنیش جیاوازە لە تەرجومە كردنەكە، بە ڕەنگاربوونەوە، ئەوە بەڕاستی هەر لەوێوە دەست پێدەكات، هەروەها ئەو یاسایە كۆمەڵێ موبەریراتی داوە كە مەجالی ئیجتیهاداتی شەخصی هەیە كە كارمەندانی جێبەجێ كەری ئەو یاسایە، ئەگەرچی تا ئێستا زۆر ڕوون و وازح نیە، كە كەی ئەوانە بیزەببت جێبەجێ دەكەن؟ خەڵكانێكیش هەیە كە بەڕاستی جێبەجێی دەكەن، بەڕاستی لە ڕووی شەرعییەوە خۆیان شەرعییەتی یاساییان نیە، ئەوە بەڕاستی جێگای پرسیارە، هەروەها ئەو یاسایە حوكمی لەسەر پرۆژە داوە هەندێك جار، یەعنی دەڵێم (مشروع الجنایە)، بەڕاستی پرۆژە حوكمی لەسەر نادرێت، (عمل الاجرامی) كاری لەسەر دەكرێت، كە مەبەست لێی كارێكی توندو تیژی زیان بەخشە بە بەرژەوەندییەكانی گشتی و نیزامی وڵات، یان هاووڵاتیان، هەروەها هەندێ جار حوكمی داوە لەسەر ئەوەی كە ئەو كەسانەی ئەوە دەكەن مەبەستێكی سیاسیان هەیە، ئەو مەبەستە سیاسییە ئەو مەجالەی تیا هەیە توهمە بكەیتە سەر هەر كەسێك كە خۆت بەدڵت نەبوو، بەڕاستی ئەمە وردەكاری زیاتری دەوێت و پێداچوونەوەی دەوێت، بۆیە من لەگەڵ ئەوەم ئەگەر نوێش بكرێتەوە لە شەش مانگ تێ نەپەڕێت تا كۆتایی ساڵی 2010، بۆ ئەوەی تا ئەو كاتە ئێمە تەقیمێكی وردو زانستی و باش

بكەین لەگەڵ دەزگا تایبەتمەندییەكان، لەگەڵ حكومەتی هەرێم، لەگەڵ دەزگای دادوەری لە هەرێمی كوردستان و جێ بەجێ كارەكانی، بۆ ئەوەی لە داهاتوودا ئێمە پرۆژەیەك پێشكەش بكەین بۆ تەعدیل كردنی، یان هەڵوەشاندنەوەی، یان تەمدید كردنەوەی، بۆ ئەوەی بەرچاومان زیاتر روون بێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رێزدار رەفیق صابر فەرموو.

بەڕێز د.رفیق صابر قادر:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بێگومان بوونی یاسایەك بۆ بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر كارێكی پێویستە، بەلاَم ئەم یاسایەی كە چوار ساڵ پێش ئێستا بڕیاری لەسەر دراوە، راستیەكەی لەبارودۆخێكی هەم ناوچەیی وجیهانی زۆر تایبەتدا بوو، لە هەمان كاتدا بە ئاشكرا شوێنەواری رووداوی تیرۆریستی یەكی شوباتی ساڵی 2004ی پێوە دیارە، كە تاوانێكی زۆر گەورە لە هەولێر ئەنجام دراو لە ژێر تەئسیری ئەو رووداوەدا هەست دەكەیت پرۆژەكە رەحم و بەزەیی كەم تیایە، لایەنی پەروەردەیی لە یاساكەدا كە دیارە لە یاسایەكی جۆرە تەنیا نابێت بە ئامانجی تۆڵەسەندنەوە بێت، بەڵكو پێویستە لایەنی پەروەردەشی تیا بێت، من پێموایە بوونی یاسایەكی لەو جۆرە بۆ هەرێم، بۆ خۆی رەنگە لەسەر ئاستی جیهانی قازانج بە هەرێم نەگەیەنێت، چونكە ئێمە دەمانەوێت پرۆسەی دیموكراسی لە كوردستاندا قوڵتر بكرێتەوەو ئەو رووخسارەش لەدەرەوە پیشان بدرێت، بەلاَم بوونی یاسایەكی واو لە دۆخێكدا، كە رێكخراوەكانی جیهانی زۆر بەڵگەیان لەسەر پێشێل كردنی مافی مرۆڤ هەیە لە زیندانیەكانی كوردستاندا، رەنگە بوونی یاسایەك بەو شێوەیە زیان بە ئەوە بگەیەنێت.

دووەم/ لایەنێكی تر كە ئەوەی كە گرنگە لێرەدا ئەوەیە، ئەم یاسایە تاكو ئێستا ئێمە نەمانزانیوە چ ئەنجامێكی هەبووە، بەلاَم وامانزانیوە كە هەندێك دەزگای نایاسایی لە هەرێمی كوردستان سوودیان لەم یاسایە بینوە، یان بەكاریان هێناوە، لەبەر ئەوە من بەڕاستی پێشنیار دەكەم پێموایە سێ ساڵ بۆ درێژكردنەوەی زۆر زۆرە، لەگەڵ ئەو پێشنیارەم بۆ ئەوەی بۆشاییەكی قانونیش نەبێت بۆ بەرەنگاربوونەوەی دژە تیرۆر، من پێم باشە لە ساڵێك زیاتر نەبێت، بەلاَم بەو مەرجەی كە لەو ساڵەدا كار بكەین بۆ هەموار كردنی ئەم یاسایە، زۆر سوپاستان دەكەم.

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رێزدار سەمیر سەلیم فەرموو.

بەڕێز سمیر سلیم امین بەگ:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

دیارە یەكێك لە مەفخەرەكانی كوردستانی ئێمە ئیستیقراری سیاسی و ئەمنیە لەڕاستیدا، هەر ئەوەش وای كردووە پێوەرێكی گەشە كردنی كوردستان لە ناوچەكانی عێراق بارە ئەمنیەكەیەتی، لەبەر ئەوە گرنگە هەر هۆكارێك، هەر یاسایەك، هەر رێبازێك بگرینەبەر، بۆ ئەوەی مەسەلەی ئارامی سیاسی، مەسەلەی

ئەمنی پارێزراو بکەین، موجیباتی ئەم پرۆژە یاسایەی کە خوێندمەوە لەڕاستیدا موجیباتێکە لەگەڵ واقیعی ئێستای هەرێمی کوردستاندا ناگونجێت و، دەبوو ئەم پرۆژە یاسایە تەمدید نەبێت بە تەنها، تەعدیلیشی لەگەڵدا بێت، چونکە پرۆژە یاساکە وا بکات وەکو، رەفیق صابر گوتی لە دۆخێکی سیاسی و واقیعێکی سیاسی تردا دانراوە، واقیعی ئێستاو بەرەو کوێ دەچین شتێکی ترمان لێ دەخوازێت، ئەم پرۆژە یاسایە یەکەم/ دیاری نەکردنی بازنەی ئیش نەکردنی یەکێکە لە کەموکوڕییەکان تیایدا، بازنەی ئیش کردنی ئێمە هەڵساوە ئیستینادی کردۆتە سەر بوونی تیرۆر لە بەغدا، بۆ دانانی یاسای تیرۆر لە هەرێمی کوردستاندا، کە ئەمە لەڕاستیدا واقیعی هەرێمی کوردستان لەگەڵ واقیعی بەغدا دوو شتی جیاوازن، ئەوە خاڵی یەکەم.

خاڵی دووەم/ لە موجیباتدا دەیەوێت بگونجێنێت لەگەڵ یاسای دژە تیرۆردا موکافەحەی ئیرهابی نێودەوڵەتیدا دەمانخاتە حاڵەتێکی سیاسی قورسی ئەم حاڵەتە، ئەگەر ئێمە یاسای موکافەحەی ئیرهاب بگونجێنین لەگەڵ یاسای موکافەحەی ئیرهابی نێودەوڵەتی، دەبێت بەگشت هەموو ئەو رێکخراوانەدا بچینەوە لە قانونی نێودەوڵەتیدا بە ئیرهابی لە قەڵەم دراون، ئەمەش ئێمە لە رووی کورد بوونەوەو لە رووی کوردستانی بوونەوە دەمانخاتە کۆمەڵێك مواجەهاتی نابەرامبەر و ناهاوسەنگەوە، هاوکێشە سیاسیەکانمان هەر هەموو لێ تێك دەدات.

سێ/ جیهەتی جێ بەجێ کەری ئەم یاسایە، کە تا ئێستا کاك دکتۆر رەفیق صابر ئاماژەی پێ کرد گوتی هەندێك دەزگا نایاسایی سوودیان لێ بینوە، حەصری بکەین لە وەزارەتی ناوخۆو هەموو ئەو دەزگایانەی سەر بە وەزارەتی ناوخۆن، هەر دەزگایەکی تری سەر بە وەزارەتی ناوخۆ نەبێت، لە چوارچێوەی وەزارەتی ناوخۆ دانەبێت ئەویش ئەو مواجەهەی ئیرهابەی دەکات جۆرێکی ترە لە ئیرهاب.

چوار/ کۆمەڵێك موستەلەحات لەناو پرۆژە یاساکەدا هەیە لە دەرەوەی قانون دەیگرێتەوە، قانون مەبنیە لەسەر کرداری ئیرهابی و شروع بە کرداری ئیرهابی، ئەمە دەچێتە سەر مەقاصد، دەڵێت مەبەستی تیرۆر جا دەکرێت هەموو کەسێك، هەموو رێکخراوێك تۆمەتبار بکرێت لە کاروبارو چالاکیە سیاسیەکانیدا کە بەمەبەستی تیرۆری هەیە، چونکە معیارێك نییە، پێوەرێك نییە بۆ ئەو حاڵەتە، دەڵێت پرۆژەی تیرۆر دەکرێت ئێمە هەر پرۆژەیەك کە بمانەوێت ئیتیهامی بکەین بەوەی پرۆژەی تیرۆرە، چونکە نە پرۆژەو نە مەبەستیش هەموویان چوونەتە ئەودیوی کرداری تیرۆرەوە، چوونەتە ئەودیویش بە کرداری تیرۆریشەوە.

خاڵێکی تر/ حەصر کردن و بنبڕ کردن و مواجەهە کردنی تیرۆر لە یەك ئامرازدا، ئامرازی ڕووبەڕوو بوونەوەی تیرۆر لەناو ئەم پرۆژە یاسایەدا تەنها حاڵەتی ئەمنی بەکارهێنانی هێزە، ئامرازەکانی تر، رێبازەکانی تر، وەسیلەکانی تر بۆ ڕووبەڕوو بوونەوەی تیرۆر لەم قانونەدا دیاری نەکراوە، کە گەورەترین نەقصە لەناو قانونەکەدا هەیە، لەبەر ئەوە من داوا دەکەم ئەم قانونە بۆ دەرباز بوون لە کێشەی تەواو بوونی کاتی، تەنها بۆ شەش مانگ درێژ بکرێتەوە، بۆ ئەوەی بتوانین ئێمە دوای شەش مانگەکە قانونەکە تەعدیل بکەینەوە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، ڕێزدار عمر نورەدینی فەرموو.

بەڕێز عمر حمد امین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەڕاستیدا تیرۆر دیاردەیەکی جیهانیە، تا ئێستاش کۆمەڵگای نێودەوڵەتی لە حاڵەتی بوونی جەنگێکی جیهانیدایە دژی تیرۆر بەرەیەکی جیهانیش هەیە بۆ دژایەتی کردنی تیرۆر لەناو ئەو بەرەیەدا ئەم ولآتە، ئەم دەڤەرە، ئەم ناوچەیەی کە ئێمە تێدا دەژین بەرەیەکی لە پێشەوەی دژایەتی کردنی تیرۆرە، لەناو ئەم جەنگە جیهانیەشدا لەناو یازدەی سێپتێمبەرەوە لەسەر ئاستی نێودەوڵەتی، لەسەر ئاستی ئیقلیمی، لەسەر ئاستی ناوخۆی ولآتان، لەسەر ئاستی نیشتمانی مەسەلەی دەرکردنی یاساو بڕیاری نێودەوڵەتی و ڕێککەوتننامەی نێودەوڵەتی بۆتە شێوازو میکانیزمێکی گرنگ بۆ دژایەتی کردنی تیرۆر، دەبینین ئەنجومەنی ئاسایشی نێودەوڵەتی لە دوای یازدەی سێپتێمبەرەوە تا بە ئێستا دەگات چەندین بڕیاری نێودەوڵەتی دەرکردووە، هەروەها چەندین ڕێککەوتننامەی نێودەوڵەتی دەرچووە، ولآتانی عەرەبیش ڕێککەوتننامەی تایبەتیان هەیە، چەندین ولآتانی عەرەبی لەدوای یازدەی سێپتێمبەرەوە یاسای دژایەتی کردنی تیرۆر، یان بەرەنگاربوونەوەی تیرۆریان لەسەر ئاستی ناوخۆ دەرکردووە، یەکێك لەوانە عێراقە، بۆیە تا ئێستاش ئەم جەنگە بەردەوامە، ئەم مەترسیەش بەردەوامە، بەتایبەتی لە ڕۆژهەلآتی ناوەڕاست و لە عێراق، کە ئێمە هەرێمێکین لە چوارچێوەی عێراقدا، بۆیە بوونی یاسایەك لە هەرێمی کوردستان بۆ بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر، تاکو ئێستا پێویستیەکە، پێویستە ئێمە تێگەیشتنمان بۆی هەبێت، پێویستە ئێمە پشتیوانی لێ بکەین، سەبارەت بەم درێژکردنەوەیە کە من پشتیوانی لە بۆچوونی هەردوو لیژنە دەکەم، لیژنەی یاسایی و لیژنەی ناوخۆ لە مەسەلەی مەبدەئی درێژکردنەوە، ئێمە لەم بابەتەدا لە ژێر زەختی کات داین 7/17، بۆیە پێویستە درێژ بکرێتەوە، بەلآم ئەگەر تێبینیمان هەبێت لەسەر ناوەڕۆکی یاساکە، دەکرێت ئێمە درێژی بکەینەوە، لەبەر ئەوەی 7/17 تەواو دەبێت، دوای ئەوەی کە ئێمە درێژی دەکەینەوە، با ئێمە باشترو چاکتر ئەو پرۆژە یاسایەی کە هەیە دیراسەی بکەین، تا لە داهاتوودا بزانین لەکوێ کەموکوڕی هەیە، ئێمە هەوڵ بدەین هەمواری بکەین و تەعدیلی بکەین؟ ئەگینا لە ولآتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا کە لەوێ یاسایەك بەناوی یاسای نیشتمانی بۆ بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر دەرچووە، کار گەیشت بەوەی کە ڕێگا بدرێت بە چاودێری هەموو پەیوەندییەکی هاوولآتیان بکرێت، چونکە ئەو کات بە پێویست زانرا مقۆ مقۆو دەنگۆ وقسەو باسی زۆریشی هەلگرت، کە ئەمە لەوانەیە جۆرێك لە مەترسی دروست بکات بۆ سەر ئازادییە گشتیەکان، ئەمە لە ولآتە یەکگرتووەکانی ئەمریکاش ئەم پرسە هاتە ئاراوە، بۆیە من بە پێویستیشی دەزانم، بەلآم درێژکردنەوەکە بۆ ماوەی دوو ساڵ بێت، دوای ئەوەی کە درێژمان کردەوە، ئەگەر تێبینیمان هەبێت لەسەر جێ بەجێ کردنی یاساکە، یان لەسەر ناوەڕۆکی یاساکە، ئەو کات دەکرێت هەموومان لە چوارچێوەی پرۆژەیەکی هەموار کردندا، لە چوارچێوەی بەدواداچوونێکی باشترو

چاکتر هەوڵ بدەین یاساکە بەشێوەیەك جێ بەجێ بکرێت، یان هەموار بکرێت، کە ئەرکە راستەقینەکانی خۆی جێ بەجێ بکات و، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رێزدار گۆران ئازاد فەرمووو.

بەڕێز گۆران ئازاد محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوەی ئێمە ئەمڕۆ لەبەردەستمانە موناقەشەی دەکەین لێرەدا پرۆژە یاسایەکە بۆ درێژکردنەوەی ماوەی کار کردنی تیرۆر، نەك پرۆژەیەك بۆ هەموار کردن، هەر کاتێك باسی هەموار کردنیش لەلایەن ئەندامانی پەرلەمان پێشکەش دەکرێت، جارێکی تر قابیلی موناقەشەو گفتوگۆ کردن بێت بۆ پێداچوونەوەی مولاحەزاتەکان، من پشتیوانی ئەو رەئیە دەکەم بۆ درێژکردنەوەی ماوەی کار پێ کردنی تیرۆر، لەبەر ئەوەی لە ماوەیەکی رابردووی کورتدا، ئێمە لەم هۆڵە قسەمان لەسەر بوونی هەڕەشەو مەترسی بوونی تیرۆر کرد لەم هەرێمەو، قسەمان لە دەستدانی یەکێك لە کۆڵەگەکانی حکومەتی هەرێم کرد، کە ئیستیقراریەتی ئەمن و ئاسایشە، کە ئیفتیخاری پێوە دەکات، ئەویش دوای روودانی تیرۆر کردنی زەردەشت عوسمان و دەستگیر کردنی باندێکی تیرۆریستی لە شاری سلێمانی، هەر خۆمان ئەم ئیدیعایەمان باس کرد کەوا ئەم هەڕەشەیە وجودی هەیە، بۆیە من پێموایە ئەسباب موجیبەی ئەم یاسایە تا ئێستاش وجودی هەیە لە هەرێمی کوردستان، بۆیە پشتیوانی لە درێژکردنەوەکە دەکەم و، خاڵێکی تر کە من پشتیوانی دەکەم، ئەگەر موبەریراتی ئێمە لە درێژ نەکردنەوەو، یاخود درێژکردنەوەی ئەم یاسایە لە تەتبیقی یاساکە بێت، ئێمە پێمانوایە تەتبیقی یاساکە شتێکە، ئەگەر خراپ بەکار هاتووە، ئەگەر کەسێك بە ناحەق گیرا بێت، ئەگەر کەسێك تەعویز نەکرا بێتەوە، لەگەڵ خودی ناوەڕۆکی یاساکە، من پێموایە ناوەڕۆکی یاساکە کۆمەڵێك ماددەی باشی تێدایە، کە مافی ئەم کەسانەی پاراستووە بە تاوانی تیرۆر دەستگیر دەکرێن، هەر لە ئەشکەنجەدان، هەر لە دابین کردنی پارێزەر بۆی، هەر با بڵێین ئیعتیراف پێ کردن بە وەسائیلی تەعزیب، جگە لەوەی لە ماددەیەکی تردا ئەم کەسانەی کە دەگیرێن بەم تاوانە، ئەم تاوانەیان لەسەردا ساغ نابێتەوە مافی ئەوەی پێدراون، کەوا داوای قەرەبوو بکەن، ئەو کەسانە سکالاً تەسجیل بکەن لەسەر ئەوانەی پەیوەندیدارن لە حکومەتداو، خانەوادەی قوربانیانی تیرۆریش لەم یاسایەدا هاتووە، کەوا پێویستە تەعویز بکرێتەوە، بۆیە من پێموایە ناوەڕۆکی یاساکە مافی ئەم کەسانەی پاراستووەو مافی مرۆڤ و ئازادی تێدا بۆ ئەو کەسانە تیادا پارێزراوە، بەلاًم ئەگەر لە جێ بەجێ کردندا کەمتەرخەمیەك هەبێت، ئەوە مەسئوولیەت دەکەوێتە ئەم دەزگایانەو، ئێمە وەك پەرلەمان دەتوانین بەدواداچوون بکەین، بەلاًم لەگەڵ ئەوەدا بۆ ماوەی درێژکردنەوەکە من لەگەڵ مەبدەئەکە دام، بەلاًم لە سێ ساڵەوە بکرێتە دوو ساڵ، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رێزدار ئاشتی فەرمووو.

بەڕێز ئاشتی عزیز صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەو پێیەی ئیرهاب جەریمەیەکی مونەزەمەو لەسەر ئاستی نێودەوڵەتی قسەیەکی زۆر لەسەر ئەو مەسەلەیە دەکرێت، لە ئێستادا بۆ ئەوەی فەراغێکی ئەمنی دروست نەبێت، لە غیابی قانونێکی باشدا ناچار دەبێن، یەعنی من خۆم ناچار دەبم بەوەی کە دەنگ بدەم بەم یاسایە، بۆ ئەوەی ماوەی ساڵێك درێژ بکرێتەوەو هەموار بکرێت، سەرەڕای ئەوەی کە کۆمەڵێك تێبینی هەیە لەسەر ئەم یاسایە، من خۆم لەناوی یاساکەوە، لەناوی پرۆژەکەوە کۆمەڵێك تێبینی هەیە، کە ئەم پرۆژەیە بەناوی موکافەحە کردنی ئیرهابە، بەڵام بە بڕوای من زیاتر کار لەسەر قەدەغە کردنی ئیرهاب دەکات، چونکە موکافەحە کردنی ئیرهاب بە تەنها بە پێناسە کردن و بەدانانی کۆمەڵێك سزاو یاسا موکافەحە ناکرێت، بەڵکو موکافەحە کردنی ئیرهاب پێویستە ئیش لەسەر زەمینە سازی بکرێت، کە هیچ زەمینە سازییەکی گونجاو لەناو ئەم پرۆژەیە نابینرێت، بۆ قەڵاچۆ کردنی مەسەلەی ئیرهاب، یەکێك لەو خاڵانە کە جێگای ئەوەیە کە ئازادییەکان ئەخاتەوە بەردەم هەڕەشە، بریتیە لەو پێناسە مەتاتیەی کە لەناو ئەم یاسایە دانراوە کە تەواوی ئازادییەکان ئەخاتەوە ژێر پرسیار و کۆمەڵێك بن دێر لە خۆی ئەگرێ لەناو پێناسەکەدا، کە پێویستە یاسا بەم شێوەیە مەجالی ئیجتیهادی تێدا نەمێندرێ، بە تایبەتی لە هەموو برگەکانی دواتردا یاساکە تەئکید دەکاتەوە سەر ئەوەی کە بە پێی ئەوە کە لە سەرەوە ئاماژە کراوە بە کردەی تیرۆر یان بە کرداری ئیرهاب ناوی ئەبرێت، کەواتە ئیعتیمادی سەرەکی لەناو پرۆژەکەدا پێناسەکەیەتی، و من رام لەسەر پێناسەکە نیە، پێناسەکە جێگای قسەکردنێکی زۆرە، سەرەڕای ئەوەی کە لەناو ئەم پرۆژەیە زەمینەیەك نیە بۆ ئەوەی ببینین یەکێك تێوەگلاو بێت لە مەسەلەی ئیرهابدا، واتا یەکێك نیە بەناوی قوربانی، بەتایبەت خۆمان ئاگادارین لە زۆربەی کرداره تیرۆریەکاندا، زۆر جاران ژن، منالْ، زۆر جاران پیاویش لەناو ئەم پرۆسانەدا تێوە ئەگلێن، فورسەتێك نیە، زەمینەیەك نیە، بۆ ئەو کەسانەی کە قوربانین بە تایبەت منالْ، کە پێویستە بە پێی ئەو یاسا سزایانەی کە لەناو ئەم پرۆژەیەدا هاتووە، مامەڵە لەگەڵ منالْدا نەکرێ، پێویستە بە پێی یاساکانی نەوجەوانان و یاساکانی کە هەڵقوڵاوە لە یاساکان و پرنسیپەکانی جاڕنامەی جیهانی تایبەت بە مندالْ، بە پێی ئەمانە موعامەلە لەگەڵ مندالْدا بکرێ، پێشنیازی من بۆ مەسەلەی زەمینە سازی بەو پێیەی کە ئەمە ناوی قەڵاچووی گرتووە، قەڵاچووکردنیش بە تەنها کردەیەك نیە بە یاسایەك یان بە ناساندنێك تۆ رووبەرووی ببیتەوە، بەڵکو ئەبێ زەمینە سازیەك هەبێ بۆ ئەوەی کە جارێکی تر ئەو کردە تیرۆریە دووبارە نەبێتەوە، یەکێك لە زەمینە سازیەکان، من لێرەوە پێشنیازی ئەوە دەکەم کە پێویستە هیچ چەکێك نەبێ لەناو پارتە سیاسیەکان لە دەرەوەی هێزی نیشتمانی، ئەو هێزە نیشتمانیەی کە بە شێوەیەکی فەرمی دیفاع لە ئەمنی قەومی کوردستان دەکات، لە دەرەوەی ئەوە ئەگەر بە پێی ئەم پێناسانە بێت، هەر حیزبێك یان هەر کەسێك کە هەلگری چەك بێت، پێویستە چەکی لێ دابماڵرێ و چەك نەمێنێت، لەبەر ئەوەی کە لایەنێك کە چەك بەکارئەهێنێ، بە پێی ئەم پێناسانە ئەگەر بە مەفهومێکی

قەومی ئەو چەکە بەکاربهێندرێ بۆ کۆنترۆڵ کردنی حاڵەتی ئەمنی بێت، لەبەرامبەردا لایەنی دووەم بە جۆرێك لە ئیرهاب لەبەرامبەر خۆیدا تەعریفی دەکات، خاڵێکی تر کە گرنگە لە مەسەلەی زەمینە سازیدا، باشترکردنی مستوای مەعیشی خەڵکی.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

تکایە وەرە سەر ماددەکە، موحازەرەم بۆ مەدە خوشکی من، وەرە سەر ماددەکە، ئەمە ماددەیەکە یەك فەقەرە، هەر یەکی سێیە، رەئی خۆت داوە، وەرە سەر ماددەکە تکایە، لە ماددەکە دەربچی قەتعت دەکەم رەجائەن.

بەڕێز ئاشتی عزیز صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێناسەکە پێویستە هەموار بکرێ، هەروەها ماددەی 2 لە 4، ماددەکە زۆر مەتاتین، پێویستە ئیشی لەسەر بکرێ، سەرەڕای ئەوەی کە ئەم پرۆژەیە هیچ زەمینە سازیەکی بۆ قەڵاچۆکردنی ئیرهاب لە خۆ نەگرتووە، هەروەها تەئکیدم لەسەر ئەوە کرد، کە مەفهومی قوربانی ئیشی لەسەر نەکراوە.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

رێزدار عبدالرحمن فەرموو.

بەڕێز عبدالرحمن حسین ابابکر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەراستی تیرۆر هەر لە خۆیەوە، ناوی تیرۆر، لە هەر وڵاتێك کە پەیدا بوو، تیرۆر مانای وایە کە تۆقاندن و دڵە راوکێ دروست کردن لەناو هەر وڵاتێك، کەواتە ئەمن و ئارامی لەم وڵاتە تێك ئەدا، بە رەئی من یاسای تیرۆر لە هەرێمی کوردستان زۆر زەرووریە، بەڵام ئەم یاسایەی کە ئێستا پەیڕەو ئەکەن وەکو ئەتوانین بڵێین کاتی نەماوە، وەختی رۆیشتووە، ئەو کاتی کە دامانڕشتووە، وەختی خۆی بوو، لە جێی خۆی بوو، بەڵام ئێستا وەختێکی ترە، زەمەنێکی ترە، من پێم وایە ئەم پرۆژەیە هەموار بکرێ، زۆر کەم و کوڕییەی تێدایە، ئەگەر ئێستا بە زەروریەت ئەزانم کە تەمدیدیش بکرێ بەس بۆ ساڵێك، بۆ ماوەی ساڵێك تەمدید بکرێ، بەڵام دوایی بڕگەیەك لێی زیاد بکرێ کە بێتەوە ناو پەرلەمان و هەموار بکرێ، دووبارە ئەم پرۆژەیە هەموار بکرێ و دابڕێژرێت، چونکە ئەگەر، دوای ئەوەش ئێمە ئێستا سەیری ئەم پرۆژەیە بکەین، خەڵك لەوانەیە لەدەستی حکومەت دەرچووبێ، لە لایەنەك، لە جێیەکی تریشەوە، لە لایەنێکی تریشەوە ئەم پرۆژەیە بۆ خۆی ئیستیغلال بکات و بەکاری بێنن، ئەمە ئەبێ لەناو بازنەیەك تەحدید بکرێ، کە ئەم پرۆژەیە لە دەستی ئەم جیهەتە بێت، مەسەلەن بڵێین لە دەست وەزارەتی ناوەخۆ بێت، کە ئەمە جێبەجێ بکرێ و ئەو کەسانە و ئەو جیهەتە مەعروف بێت و دیاری کراو بێت، نەك هەر کەسێك بێت ئەم یاسایە بە کەیفی خۆی جێبەجێی بکات و پەیڕەو بکات، دوای ئەوە ئەگەر ئەوە هەبوو دەبێتە پێشیل کردنی مافی

مرۆڤ، ئیتر ئینسان ناتوانێ ئازاد لەم وڵاتە بژیت، کە بە بۆنەی ئەم یاسایە کەوا بڵێن یاسای دژە تیرۆرە، لە جێبەجێ کردنی ئەم یاسایەش دەبێ هەر پێشێل کردنی مافی مرۆڤیش یەعنی بەرچاو بگرێ، ناکرێ هەروا و هەر وا بڵێت بەس تیرۆرە و تەواو، زۆر کەس هەنە گرتینە و گیراون، ئەوەش دەچێتە سەر ئەوەی کە بەناوی تیرۆر، بەڵام لە ئەنجامی دواییش تیرۆر نەبووینە، ئەوانە دەبێ قەرەبوو بکرێن، ناکرێ هەروا و دوایی بڵێین ببورەو عەفوم بکە ئاوا گرتیمە و بە غەڵەتی و دوایی بڕۆ بۆ ماڵی، ئەمە زۆر مافی پێشێل دەکرێ و ئازادی نامینێ، ئیتر زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کەرەمکە.

بەڕێز بێریڤان اسماعیل سەرهنگ:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

قسەکانم کرا، بەڵام لەگەڵ ئەوەش من پشتگیری ئەم یاسایە دەکەم، یاسای بەرەنگار بوونی تیرۆر، چونکە تیرۆر کێشەیەکی جیهانیە، هەرێمیش پێویستە یاسایەکی هەبێ بۆ رێکخستنی کۆمەڵگا و رۆشنبیری کۆمەڵگا و دوورکەوتنەوە لە تیرۆر، زۆر بە پێویستی دەزانم لە زۆر وڵاتان، راستە هەندێ وڵات ساڵانە یاساکە تەعدیل دەکات،یانیش توندی دەکاتەوە، یانیش درێژەی پێ دەدات، من بۆیە رازیم لەسەر ئەوەی کە درێژەی پێ بدرێت بەو یاسایە، بەڵام حەزم دەکرد روونکردنەوەیەك هەبێ لە لایەن لێژنەی یاسایی و هەروەها لێژنەی ناوەخۆ، چونکە لێژنەی یاسایی تەئریخێکی داناوە کە دەڵێ: تاوەکو 2013/7/16، بەڵام لێژنەی ناوەخۆ دەڵێ:کۆتایی 2012، حەزم دەکرد بزانم بۆ ئەوە؟، بۆ ئەوە2012یان دananاوە و ئەو 2013؟ ئەو ماوەیە چییە؟

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، رێزدار کاك کاردۆ فەرموو.

بەڕێز کاردۆ محمد پیرداود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هەموومان کۆکین لەسەر ئەوەی تیرۆر دیاردەیەکە دژی ئینسانیەتە و جیهانیشە و پێویستە بەرەنگاری ببینەوە وەکو دیاردە چیە؟ لە کوردستانیش یاسای بۆ دەرچووە، بەڵام ئەم یاسایە لە دۆخێکی تایبەت دەرچووە، ئایا هۆکارەکانی ئەم دۆخە ماوە کە ئەو یاسایەی بۆ دەرچووە؟، ئەگەر ماوە، دەبوایە بەراستی ئەم پرۆژەیە لە لایەن حکومەتەوە پێشکەش بکرابا، چونکە ئەوان لە پەیڕەو کردندا دەزانن جەدوای یاساکان و کێشەکانی بۆ تەمدید کردنی، ئەمە جگە لەوەی بەرپرسیارەتی هەڵگرتن لەسەر ئەوەی کە کێ ئەم یاسایە جێبەجێ دەکات؟، چونکە لەگەڵ ئەم یاسایە رەنگە پێشێل کاریش بکرێ، ئەم بەرپرسیارییەتە ئەهمیەتێکی گەورەی هەیە، ئەمە خاڵێك، خاڵێکی تر، ئەم یاسایە مۆرکێکی کاتیی هەیە، بەڵام بەداخەوە لە رۆژهەڵاتدا دائیمەن ئەم یاسایانە ئەوەندە تەمدید دەکرێن و بە درێژکراوەیی دەمێننەوە، دەبێتە

یاسایەكی دائیم، لەبەر ئەوە من پێم باشە ئەگەر هۆكارەكانیشی ماوە، یەك ساڵ بێ بۆ ئەوەی بتوانین، یەعنی ئەگەر پرۆژە بڕیارێك یان هەمواركردنێك هەبێ لەم ساڵە، پەرلەمان پێشكەشی بكات، ئەمە خاڵێك، خاڵێكی تر، ناوەرۆكی یاسایەكە، هەم لە ڕووی بەڵگە و لێكۆڵینەوە و هەم لە تەعامول كردنی لەگەڵ ڕۆژنامەنووسان، هەم لە كوردییەكەشی كە هاتووە لە جیاتی ئیعدامەكە لەناوبردنی داناوە، لەناو بردن جۆرێك لە ئەوەی یاسایی تێدا نیە، یەعنی بەراستی ئەمە خاڵێك، خاڵێكی تر، كاتێك ڕۆژنامەنووسان لە كابینەی 5 دا لەگەڵ سەرۆكی حكومەتی كابینەی 5 كاك نیچیروان دانیشتبوو، وتبووی ئێمە تەعامول لەگەڵ ڕۆژنامەنووسان ناكەین بەو یاسایە، ئەمە دەلالەتی ئەوەیە كە ئیشكالاتی تێدایە ئەمە، لەبەر ئەوە من پێم وایە ئەگەر هۆكارەكانیشی مابێت، پێم باشە یەك ساڵ درێژ بكرێتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس بۆ گشت ئێوەی بەڕێز، هەمووتان ڕەئی خۆتان دا، ئێستا چەند بۆچوونێكی ئەو بەڕێزانە كە هەبوو زۆر بە ڕوونی ڕەئی خۆتان دا، ئێستا داوا لە لێژنەی یاسایی دەكەین كە لەگەڵ لێژنەی ناوەخۆ وەڵامەكان بدەنەوە، پاشان ئەو پێشنیارانەی كە لە لایەن ئێوەی بەڕێزەوە پشتیوانی هەبوو، ئەیخەینە دەنگدان، كەرمكە.

بەڕێز شێروان ناصح حەیدەری:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، دیارە لەكاتی گفتوگۆكردن لەسەر ئەم یاسایە، ڕەئی جیا جیا هەبوو، هەندێ لە بەڕێزانی ئەندامانی پەرلەمان لەگەڵ یاساكە نین، هەندێك لەگەڵ ئەوەنە كە ساڵێك درێژ بكرێتەوە یان شەش مانگ، هەندێك لەگەڵ ئەوەنە كە دوو ساڵ، هەندێك لەگەڵ ئەوەنە كە ئەو یاسایە هەر ئەسڵەن ڕەد بكرێتەوە، هەندێك لە بەڕێزانیش لەگەڵ ئەوەنە كە تەعدیل بكرێ، دیارە ئێمە ئەو پرۆژەیەی كە تەقدیممان كردیە، بەڕاستی هەستمان بەوە كردیە كە ئەو یاسایە لە $7/16$ كۆتایی پێ دێت، و داوای، پێشنیاری ئەوەمان كردووە كە ببێتە سێ ساڵ، دیارە بوونی ئەم یاسایە بە زەرووڕەت دەزانین، ئەو ئارامییەو ئەو سەقامگیرییەی كە ئێستا لە هەرێمی كوردستاندا هەیە، یەك لەو عامیلانەی كە تەئسیری هەبووە لە سەر ئەو سەقامگیرییە بە قەناعەتی ئێمە ئەم یاسایە بووە، هەندێ لەو بەڕێزانە ئیشارەتیان بەوە دا كە لە تەمدیدی دووەم، ئەم یاسایە حكومەت تەمدیدی كردووە، من بەو بەڕێزانە دەڵێم، تەمدیدی یەكەمیش بە نیسبەت ئەم یاسایە لە لایەن ژمارەی یاسایی ئەندامانی پەرلەمان بووە، نەوەك لە لایەن حكومەتەوە بووە، دیارە هەندێك لە بەڕێزانی ئەندامانی پەرلەمانیش تەعنیان بە هەندێ دەزگا دا، كەوا شەرعیەتی یاسییان نیە، جێبەجێی ئەو یاسایە دەكەن، ئەو دە زگایەی كە بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان ئیشارەتیان پێدا، ئەمە بە پێی یاسایەك تەنزیم كرایە، لەو پەرلەمانە پەسند كراوە، ئینجا چوویتە بواری جێبەجێ كردن و جێبەجێ كردنی ئەم یاسایە بلزات، یەك لە بەڕێزانی ئەندامانی پەرلەمان ئیشارەتی بەوە داوە كەئەنەهو ئەم یاسایەی كێشەی تیرۆر كێشەیەكی یاسایی نیە، ئێمە بە عەكسەوە دەڵێین، جانیبی

یاسایی زۆر زۆر زاڵترە بەسەر ئەو مەسەلەیە، و جەرائیمی ئیرهابی تەنها و تەنها لە یاسای تیرۆر زکر کرایە، ئەگەر بێیە سەر یاسای قانونی عقوبات، هیچ بابێك و بەندێك نیە باس لە یاسای جەرائیمی ئیرهابی بکات، بۆیە ئەگەر سەیری کارە تیرۆریستیەکانیش بکەین، دەبێنین هەر لە مانگی پێشوو لە سلێمانی باندێکی تیرۆریستی گیرا، و ئەوە ئیشارەت بەوە دەکات کە ئێستاش و لایزال شانەی نوستوو ئی تیرۆریستان لەناو هەرێمی کوردستاندا هەیە، جگە لەوەش، ئەگەر تەعاونی سوڵتاتی ئێمە لەگەڵ بەغدا، لەگەڵ جیهاتی ئەمنی بەغدا نەبوایە، بە حەقیقەت هەندێ جەرائیم هەبوو ئەصڵەن پێش تەنفیزی کەشف کرا و ئەوەش دەگەڕێتەوە بۆ ئەو دەزگایانەی کە لە هەرێمی کوردستاندا کاریان دەکرد، تەبیعی باس لەوە دەکرێ، لەناوەڕۆکی یاسایەکە دەکرێ، بەعزێ حالاتی فەردی لە ئێرەو ئەوێ روویداوە، ئەوە ئەوەی کاك عبدالسلامیش ئیشارەتی پێدا لە جێگای خۆیەتی، ئێمە بەرامبەر تەعدیلی یاسا نین، ئێمە بەرامبەر تەمدید کردنەوەینە، ئەگەر هەر تەعدیلێك لە لایەن ئەندامانی پەرلەمانەوە پێشکەش کرا، یان لە لایەن حکومەتەوە پێشکەش کرا، ئێمە مەجبوورین ئەو کاتە موناقەشە بکەین، و بڕیاری گونجاوی خۆمانی لەسەر بدەین، زۆر لە بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمانیش ئیشارەتیان بەوە دا کە ببێتە دوو ساڵ، لێژنەی ناوەخۆش پێشنیاری کردبوو، ئێمەش وەکو لێژنەی یاسا ئیقتیراحی سێ ساڵیمان سەحب دەکەینەوە، پشتگیری لە رەئی لێژنەی ناوەخۆ دەکەین، و پشتگیری لە رەئی ئەندامانی پەرلەمان دەکەین، ئێمەش موقتەرەحەکەمان دەکەینە دوو ساڵ، بۆیە ئەوە بوو کورتەی قسەکانی من، ئەگەر هەڤاڵانم قسەی تریان هەیە؟.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

کەرەمکە رێزدار کاك عەونی.

بەڕێز عونی کمال سعید بەزاز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هەندێك برادەر ئیشارەتیان بەوە دا کە یاسای دژە تیرۆر، کیفایەت نیە و موجیبیش نیە، لەبەر ئەوەی قانونی عقوباتی عیراقی لە کوردستان ئیشی پێ دەکرێ، ئەحکامەکانی دەتوانێ تەغتیەی ئەو ئەحداسانە بکات کە روو بەرووی کۆمەڵگەی کوردستانی دەبێ، ئێمە دەڵێین: نەخێر ئەوها نیە لەبەر ئەوەی مەبدەئێکی قانونی هەیە دەڵێ: لاجریمة و لا عقوبة الا بنص، ئەگەر بگەڕێینەوە سەر قانونی عقوباتی عیراقی وەکو کاك شێروان ئیشارەتی پێدا، لەوێ ئەحکامی خاص نیە بۆ موعالەجەی ئیرهاب، واتا قانونی ئیرهاب قانونێکی خاصە، زۆر پێویستە، برادەرێك ئیشارەتی بەوە دا کە مەوزوعی شروع باس کرایە، لە هیچ قانونێکدا نیە، بەڵێ، شروع لە قانونی عقوباتی عیراقی لە ماددەکانی:30 و 31 و 32 بە وازیحی باس کرایە، ئەگەر سەرۆکایەتی پەرلەمان مەجالم بداتێ بۆ روونکردنەوە، بیخوێنمەو و، ئەندامانی پەرلەمان با لەبەر دەمیان وازیح بی ئەحکامی شروع چیە؟، ماددەی 30 دەڵێ: الشروع: هو البدء بتنفيذ فعل بقصد ارتكاب جناية او جنحة اذا اوقف او خاب اثره لاسباب لا دخل لارادة الفاعل فيها، و يعتبر شروعا في ارتكاب

الجريمة: كل فعل صدر بقصد ارتكاب جناية او جنحة مستحيلة التنفيذ اما بسبب يتعلق بموضوع الجريمة او بالوسيلة التي استعملت في ارتكابها ما لم يكن اعتقاد الفاعل صلاحية عمله لاحداث النتيجة مبنيا على وهم او جهل مطبق، و لا يعد شروعاً مجرد العزم على ارتكاب الجريمة و لا الاعمال التحضيرية لذلك ما لم ينص القانون على ذلك، واتا قانونى ئيرهاب ئەگەر ئیشارەتی بە شروع دایە، ئەحکامەکانی جیاواز کردیە و بە وازیحی ئەوە مەبەستی خۆی هەبووە، لەبەر ئەوەی ئەو کەسەی کە تاوان دەکات، پێش ئەوەی ئەنجامدانی تاوانەکە بکات، بزانێ یاساکانی کە بەسەری جێبەجێ دەکرێ بە چ شێوەیەکە؟، دووەمیان، چەند کۆنفرانس و کۆبوونەوە کرا لەسەر ئەم یاسایە، لە پێشووی ئەم دەورەیە، ئەو کەسانەی کە کۆنفرانسەکەیان کردیە زۆر تەقیمی یاساکەیان کردیە، زۆر دەستخۆشیان کردیە، لە پەرلەمانی کوردستان کە توانی ئەم یاسایەی دەرچوێنێ، بە تایبەتی دوو ماددەی زۆر گرنگی تێدایە، ماددەی 14 دەڵێ: ئەگەر ئەو کەسەی بە تاوانی تیرۆر، کاری تاوانەکەی بێ تاوان دەرچوو، بۆی هەیە داوای قەرەبووی ئەو زیانە جەستەیی و نا جەستەییە بکاتەوە کە لێی کەوتووە لە ئەنجامی پێشیل کردنی ئەو مافە مرۆییانەی کە لە دەستوور و یاساکاندا هاتوون، هەروەها ماددەی 15 دەڵێ: حکومەتی هەرێمی کوردستانی عیراق دەستەبەری چاودێری خانەوادەی قوربانیانی کردەوە تیرۆرەکانیان دەکات و قەرەبووی زیانەکانیان دەکاتەوە، ئەگەر بگەڕێنەوە سەر قانونی موکافەحەی عیراقی، ئێمە قانونێکی کاتیمان دانایە، کاتی خۆی دوو ساڵ دانرا بۆ ماوەکەی، دوایی لەسەر تەلەبی ژمارەی یاسایی ئەندامانی پەرلەمان، لە پەرلەمانەوە ماوەکەی درێژ کراوە بۆ دوو ساڵی تر، بەڵام قانونی موکافەحەی عیراقی، قانونێکی دائیمیە و بەردەوامیشە نا وەقتیە، بۆ ماوەیەکی کاتی ئیشی پێ بکرێ، ئەوە بوو تێبینیەکانی من لەسەر قسەکانی برادەران، ئەندامانی پەرلەمان و، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

کەرەمکە فەرموو.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تەئکیدەن بۆ قسەی برادرانی لێژنەی یاسایی، من پێم باشە کورتەیەك لەسەر شەرعیەتی یاسای جێبەجێ کردن باس بکەم، برادەران باسیان لەسەر ئەوە کرد کە کێ شەرعیەتی یاسای جێبەجێکردنی ئەم یاسایەی هەیە؟ راستە ئەم یاسایە جێبەجێ کراوە و باس لە ئەخیرەکەی کراوە کە لە ئەنجومەنی وەزیران و هەموو وەزارەتەکان پێویستە لەسەریان جێبەجێ کردنی ئەم یاسایە بدەنە ئەستۆی خۆیان و بە تەئکید لەم وەزارەتانە، وەزارەتی داد و وەزارەتی ناوەخۆ بەشێکن لە ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێمی کوردستان و موتەزامنن، شەرعیەتی ئەم یاسایە، راستە ئەگەر قەصد لەوە بێ دەزگاکانی ئاساییشی هەرێم لێکۆڵینەوەی تێدا ئەکەن، بەڵام با باشی بزانن دەزگاکانی ئاساییشی هەرێم هەمووی دادوەری تایبەتی خۆی هەیە، ئەم دادەوەرانە دادوەری حقوقین، تەعین کراون و دەوارتی خۆیان بینیوە، یاساییین لە وەزارەتی عەدل و لە

سولّتەی قەزائیـەوە فـەرمانی تـەعین کردنیـان بـۆ دەرچووە، هـەر تـەحریکێك لـە هـەر کارێـك و لـە هـەر کێشەیەك و لە هەر زاهیرەیەکی تیرۆر بکرێ، ئەو حـاکم تەحقیقـە لەهـەر دەزگایـەکی ئاسـاییش بـێ، لـەناو مەحکەمە ئیعتیادیەکانی ناو حکومەتی هەرێمی کوردستاندا بێت، قەرارەکانیان کۆتایی نیە و قەرارەکانیان بە گوێرەی یاسا خازیعە بـۆ جۆرەهـا تـوروقی تـەعن لەبـەردەم مەحکەمـەی تـەمییز و لەبـەردەم ریئاسـەی جینایات، ئیتر مەحکەمەی جینایاتی هەرێمی کوردستان خاصن بە بینینی ئەم قەزیانە، ئەم قەزیانە کە بە تیرۆر ناو ئەبرێ، لە هیچ دادگایەکی تایبەتی سەیر ناکرێ، چونکە ئێمە لە کوردسـتاندا دادگـای تایبـەتیمان نیە، دەزگای لێکۆڵینەوەی تایبـەتیمان نییـە، تـەنیا ئـەو دادگایانـە هەیـە کـە ئێستا لـە هـەرێمی کوردسـتان قەراراتی پێ دەردەکات و قەراراتی ئەوانیش جارێکی دیکە خازیعی چەند رێگایەکی تەعن و تـەعن لێدانـە لەبەردەم دەزگای دادوەری باڵاتر لە هی خۆیـان بکـات، ئـەو حوکمانـەی کـە دەردەچـێ لـەم زاهـیرەی تـیرۆرە ئیکتیسابی قەتعی دەکات و تیرۆرستان بە ئەنجامی یاسایی خۆیان ئەگەن، لەبەر ئـەوەی مـن پـێم بـاش بـوو ئەو روونکردنەوەیە لەسەر شەرعیەتی یاسای جێبەجێ کردن و ئەو جیهەتـەی کـە جێبـەجێی ئـەکات، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

کەرەمکە فەرموو.

بەڕێز قادر حسن قادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سوپاس بۆ هەموو ئەو بیر و بۆچوونانەی هـەڤاڵان و بـەڕێزان ئەنـدامانی پەرلـەمان، ئێمـە داکۆکی لەسـەر درێژ کردنەوەی ئەم پرۆژە یاسایە دەکەین، چونکە حـەز دەکـەین ئـەو ئـەمن و ئیسـتیقرارەی لـە هـەرێمی کوردسـتاندا هەیـە لـە ئـەنجامی پشـت بەسـتن بـەو یاسـایە لـە لایـەن دام و دەزگـا پەیوەندیدارەکانـە، کـە توانیویانە ئەو سەقامگیریە بەرقەرار بکەن، ئەگینا خەتەری جیددی ئیرهاب، تیرۆرستان لەسەر ئێمە هەیـە و هەمیشە لە هەوڵدان بۆ شێواندنی ئەم بارو دۆخە، ئەمە لە لایەك، لە لایەکی تر ئەگەر نکۆلی لە شـێوەی جێبەجێ کردنی ئەم یاسایە کە بەدی بکرێ، ئێمەی پەرلەمان بە تایبەتی ئەو لێژنانەی کە پەیوەندیـدارن، دەتوانین بەدواداچوون بـۆ هـەر حاڵـەتێك بکـەین کـە بینیمـان یاسایەکە پێشـیل کـراوە، یـان مـافی کەسـێك پێشیل کراوە، لە کۆتاییدا بۆ تێبینی خوشکە بێریڤان کە دەڵێ، هـەردوو راپۆرتـەکان جیـاواز بـوون، شـەرت نیە راپۆرتی دوو لێژنە دەقا و دەق وەکو یـەك بـێ، هـەر یـەك تـەعبیر لـە راو بۆچوونی خـۆی دەکات لـە نەتیجەی موناقەشەکان و، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، بەڕێزان ئێستا وازیح بوو لە لای هەمووتان، لـە موداخەلـەکان، هەنـدێك لـە ئەنـدامانی پەرلـەمانی بەڕێز داوایان کرد ماوەکە بکرێتە دوو ساڵ، هەندێکیش داوایان کرد بکرێتە یەك ساڵ، هەندێکیش رەفزیان

كرد، بۆیە ئێستا ئێمە مەبدەئی گۆڕینی وەختەكە كە لێژنەی یاساییش كە لەگەڵی پێشنیارەكەیان سەحب كرد، كێ لەگەڵ مەبدەئی گۆڕینەكەیە، تكایە دەستی بەرز بكاتەوە؟، لە سێ ساڵ ببێتە دوو ساڵ مەسەلەن، ئەوەل مەبدەئەكە، تەمدید ئەخەینە ئەخیری، بەڕێزان، ئەو بەڕێزانەی كە رەفزیان كرد، مەجموعەیەك لە ئەندامانی پەرلەمان بوون، ئێستا مەبدەئی رەفزەكە ئەخەینە دەنگدانەوە، نوقتەی نیزامیت هەیە؟، كەرمكە.

بەڕێز نەریمان عبدالله قادر:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئێستا پێشنیارەكەی لێژنەی یاسایی سەحب كرایەوە، بەڵام وەكو پێشنیاری لێژنەی ناوەخۆ ئیستیناد كرایە سەری، لێژنەی ناوەخۆ بۆ دوو ساڵ نیە، بۆ كۆتایی 2011یە، یەعنی بۆ سەرەتای 2011یە، یەعنی ساڵێك و شەش مانگ دەكات هینەكەی ئێمە، كەواتە نە دوو ساڵەكە ماوە و نە سێ ساڵەكە ماوە، ساڵ و شەش مانگەكە.

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان:

رەجائەن، زۆر بەڕێز هەبوو وتیان دوو ساڵ بێ، مەجموعەیەكی تر هەبوو وتیان یەك ساڵ بێ، مەجموعەیەك هەبوو وتیان رەفز بكرێ تەمدیدەكە، یەك كەس شەش مانگ بوو، ناوەكانم نووسیوە تكایە دانیشە، یەك كەس بوو، باشە پێشنیارەكەی جەنابیشت دەخەینە سەری، ئێستا كێ لەگەڵ ئەوەیە ئەم پرۆژەیە رەفز بكرێ، تكایە دەستی بەرز بكات؟، 21 كەس لەگەڵ ئەوەیە رەفز بكرێ، كێ لەگەڵ ئەوەیە كە رەفز نەكرێ؟، بە زۆرینەی دەنگ ئەوە مایەوە، ئێستا مەبدەئی گۆڕینەكە، كێ لەگەڵ ئەوەیە كە ماوەكە دوو ساڵ بێت، تكایە دەستی بەرز بكات؟، زۆر سوپاس، حیسابی ناوێ، چونكە دیارە زۆرە، كێ لەگەڵ ئەوەیە كە دوو ساڵ نەبێ؟ تكایە دەستی بەرز بكاتەوە، باشە حیسابی دەكەین لەبەر خاتری ئێوە بۆ ئەوەی ببینن كە چەند ئەزعافە، كێ لەگەڵ ئەوەیە دوو ساڵ بێ ،تكایە دەستی بەرز بكاتەوە؟، 63 كەس لەگەڵ ئەوە دایە كە دوو ساڵ بێ، چەند كەس لەگەڵ ئەوەیە كە دوو ساڵ نەبێ؟، چەند كەس لەگەڵە كە دژ بێت؟، دوایی ئەوەی تر دەخەینە دەنگدان، چەند كەس لەگەڵ ئەوەیە كە دوو نەبێ؟، نا جارێ یەك، و دوایی ئەیخەینە دەنگدان، كێ لەگەڵ ئەوەیە كە دوو نەبێ؟، 27 كەس، بۆیە دوو پەسند كرا بە 63 دەنگ، زۆر سوپاس، ئێستا ماددەكە تكایە ئاخیر جار بیخوێننەوە لەگەڵ صیاغەی تازەتان بۆ ئەوەی بیخەینە دەنگدان.

بەڕێز عونی كمال سعید بەزاز:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ماددەی یەكەم:

کارکردن بە حوکمەکانی یاسای بەرەنگاربوونەوەی تیرۆر ژمارەی (3)ی ساڵی 2006 تا 2012/7/16 درێژ دەکرێتەوە.

بەڕێز شێروان ناصح حەیدەری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة الاولى : يمدد العمل باحكام قانون مكافحة الارهاب رقم (3) لسنة 2006 لغاية 16 / 7/ 2012 . **بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:**

بەڕێزان کێ لەگەڵدایە، تکایە دەستی بەرز بکات؟، زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدا نیە؟، بە زۆرینەی دەنگ پەسند کرا، بۆ ماددەی دوو کەرەمکە.

بەڕێز عونی کمال سعید بەزاز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی دووەم:

پێویستە لەسەر ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندیدارەکان، حوکمەکانی ئەم یاسایە جێبەجێ بکەن.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

لێژنەی یاسایی رەئیتان؟

بەڕێز شێروان ناصح حەیدەری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دەقی ماددەکە تەئید دەکەین، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

لێژنەی ناوەخۆ رەئیتان؟

بەڕێز قادر حسن قادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تەئیدی دەقی ماددەکە دەکەین، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان کەس موداخەلەی هەیە؟ نیە، ئێستا ئاخیر جار بیخوێنینەوە بۆ ئەوەی بیخەینە دەنگدان.

بەڕێز کاردۆ محمد پیرداود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة الثانية: على مجلس الوزراء و الجهات ذات العلاقة تنفيذ احكام هذا القانون.

بەڕێز شێروان ناصح حەیدەری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی دووەم:

پێویسته لەسەر ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندیدارەكان، حوكمەكانی ئەم یاسایە جێبەجێ بكەن.

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان:

بەڕێزان كێ لەگەڵە تكایە دەستی بەرز بكاتەوە؟، زۆر سوپاسن كێ لەگەڵدا نیە؟، بە زۆرینەی دەنـگ پەسـند كرا، 7 كەس لەگەڵدا نیە، بۆ ماددەی سێ تكایە.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

المادة الثالثة:

ينفذ هذا القانون اعتباراً من تأريخ 2010/7/17 و ينشر في الجريدة الرسمية (وقائع كوردستان).

ماددەی سێیەم:

ئـەم یاسـایە لـە ڕۆژی 2010/7/17 ەوە كـاری پێـدەكرێت و لـە ڕۆژنامـەی فـەرمی وەقـائیعی كوردسـتاندا بڵاودەكرێتەوە.

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان:

لێژنەی یاسایی ڕەئیتان؟

بەڕێز شێروان ناصح حیدەری:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئێمە لەگەڵ دەقی ماددەكەین و هیچ مولاحەزەمان نیە و تەئیدی ماددەكە دەكەین و، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان:

لێژنەی ناوەخۆ ڕەئیتان؟

بەڕێز قادر حسن قادر:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئێمەش تەئیدی دەقی ماددەكە دەكەین و، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان:

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، كـەس موداخەلـەی هەیـە لەسـەری؟ نیـە، ئێسـتاش ئـاخیر جـار بیخوێننـەوە، ئەیخەینە دەنگدان.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

المادة الثالثة:

ينفذ هذا القانون اعتباراً من تأريخ 2010/7/17 و ينشر في الجريدة الرسمية (وقائع كوردستان).

ماددەی سێیەم:

ئـەم ياسـايە لـە رۆژى 2010/7/17 ەوە كـارى پێـدەكرێت و لـە رۆژنامـەى فـەرمى وەقـائيعى كوردسـتاندا بڵاودەكرێتەوە.

بەڕێز سەرۆكى پەرلەمان:

بەڕێزان كێ لەگەڵدايە تكايە دەستى بەرز بكات؟، زۆر سوپاس، كێ لەگەڵدا نيە؟، بە زۆرينەى دەنگ پەسـند كرا، 16 كەس دژە، بۆ ئەسباب موجيبە تكايە.

بەڕێز عمر عبدالرحمن على:

بەڕێز سەرۆكى پەرلەمان.

الاسباب الموجبة

لبقاء الاسباب التي تجعل من استمرار تطبيق احكام قـانون مكافحـة الارهـاب موجبـا وحمايـة لحيـاة مـواطنى الاقليم وممتلكاتهم وامنهم واستقرارهم، فقد شرع هذا القانون.

بە زمانى كوردى:

هۆيەكانى دانانى ئەم ياسايە

لەبـەر چـەند هۆكارێـك كـە بـەردەوام بـوونى سـەپاندنى حوكمـەكانى ياسـاى بەرەنگاربوونـەوەى تـيرۆر بـە پێويسـت رادەگرێـت، هـەروەهاش بـۆ پاراسـتنى سـەر و مـاڵ و مـوڵكى هاووڵاتيـانى هـەرێم و ئاسـوودەيى و سەقامگيريان، ئەم ياسايە دانرا، سوپاس.

بەڕێز سەرۆكى پەرلەمان:

لێژنەى ياسايى رەئيتان؟

بەڕێز شێروان ناصح حەيدەرى:

بەڕێز سەرۆكى پەرلەمان.

پشتگيرى لە ئەسباب موجيبە دەكەين، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكى پەرلەمان:

لێژنەى ناوەخۆ رەئيتان؟

بەڕێز قادر حسن قادر:

بەڕێز سەرۆكى پەرلەمان.

پشتگيرى لە هۆكارە پێويستەكان دەكەين و، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆكى پەرلەمان: